

**Комунальний заклад Київської обласної ради
"Чорнобильський медичний фаховий коледж"**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заст. директора
з навчальної роботи

Тетяна КРАВЧЕНКО

"31" серпня 2023 року

Циклова комісія природничо - наукових дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Фармакологія та медична рецептура

Галузь знань:	22 Охорона здоров'я
Спеціальність:	223 Медсестринство
Освітньо-професійна програма:	Лікувальна справа
Освітній ступінь:	Фаховий молодший бакалавр
Мова викладання:	Українська

Яготин
2023

Робоча програма *Фармакологія та медична рецептура*
для здобувачів освіти за напрямом підготовки *223 Медсестринство,*
ОПП *Лікувальна справа*
2023 року

Яренко Тетяна Михайлівна, викладач

Розробники: (вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма схвалена на засіданні циклової комісії *природничо-наукових дисциплін*

Протокол від "31" *серпня* 20*23* року № *1*

Голова комісії *А* (Олександр Толкачов)

Перезатверджено:

20__ рік _____

20__ рік _____

20__ рік _____

20__ рік _____

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика освітнього компонента
Кількість кредитів – 5	Галузь знань <u>22 Охорона здоров'я</u>	Нормативна
Модулів – Змістових модулів – Загальна кількість годин - 150	Спеціальність <u>223 Медсестринство</u> <i>Освітньо-професійна програма</i> <u>Лікувальна справа</u>	Рік підготовки: 1-й Семестр 1-й/ 2- й Лекції: 14 год/26 год Практичні/ лабораторні 18 год– 42год Самостійна робота: 10/40 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2/3 самостійної роботи здобувачі освіти - 1	Освітній ступінь: <i>фаховий молодший бакалавр</i>	Вид контролю: <i>Диф. залік</i>

2. Мета та завдання освітнього компонента

Робочу програму з освітньої компоненти “Фармакологія та медична рецептура” складено для закладів передвищої фахової освіти за спеціальністю 223 Медсестринство, ОПП “Лікувальна справа” відповідно до складових галузевих стандартів передвищої фахової освіти, затверджених МОН України (08.11.2021 р. № 1202), ОПП та навчальних планів 2023 р.

Навчальна програма охоплює вивчення основ загальної та спеціальної фармакології на лекціях — 40 год, і практичних заняттях — 60 год, а також під час самостійного засвоєння та закріплення матеріалу з окремих тем — 50 год.

Вивчення предмета починають з розділу “Загальна рецептура”, в якому вивчають лікарські форми, їхні властивості та правила виписування на них рецептів, студенти ознайомлюються з чинними наказами МОЗ України, що регламентують правила відпуску, зберігання та облік сильнодіючих, отруйних і наркотичних засобів, зі структурою та функцією аптеки, з “Державною фармакопеєю України”.

Особливу увагу приділено вивченню основних питань фармакодинаміки та фармакокінетики лікарських засобів, різним видам ускладнень, що можуть виникнути під час проведення фармакотерапії, та надання в такому разі невідкладної допомоги.

У розділі “Спеціальна фармакологія” вивчають основні лікарські засоби за механізмом дії та їх вплив на основні функції органів і систем людського організму, їх пряму та побічну дію. На практичних заняттях програмою передбачено виписування рецептів, розв’язування ситуаційних задач та поглиблення знань з теоретичного матеріалу.

Програма зорієнтована на фельдшерів, які надаватимуть медичну допомогу самостійно в умовах ФАПу та “швидкої допомоги” або під керівництвом лікаря.

Викладаючи цей курс, слід враховувати, що практична діяльність фельдшера безпосередньо пов’язана з добором та застосуванням лікарських засобів, доступом до їх зберігання та введенням в організм хворої людини.

Після вивчення освітнього компонента здобувачі освіти повинні знати:

- структуру рецепта, загальні правила виписування рецептів та заповнення рецептурних бланків згідно з вимогами чинних наказів;
- сучасні лікарські форми, які використовують у практичній медицині;
- класифікацію лікарських засобів за основними фармакологічними групами;
- номенклатуру найбільш уживаних препаратів кожної фармакологічної групи;
- основні питання фармакокінетики та фармакодинаміки лікарських засобів, що вивчаються;
- показання та протипоказання до застосування лікарських препаратів, їх

- побічну дію та заходи щодо запобігання їй;
- правила обліку та безпечного зберігання сильнодіючих, отруйних і наркотичних засобів, а також рецептурних бланків на ці препарати згідно з чинними наказами.

Здобувачі освіти повинні вміти:

- виписувати рецепти на препарати в лікарських формах, дозволених для виписування фельдшерам;
- оформляти вимоги лікувально-профілактичних закладів, виписувати в них лікарські засоби;
- аналізувати терапевтичну та побічну дію найбільш уживаних лікарських засобів;
- оцінювати можливість і доцільність практичного застосування фармакологічних препаратів при певних патологічних станах на основі знань про їхні властивості, механізм та локалізацію дії;
- використовувати лікарські засоби в разі надання невідкладної допомоги та виписувати на них рецепти;
- користуватися довідковою літературою.

Здобувачі освіти мають бути поінформовані про:

- нові лікарські препарати вітчизняного та зарубіжного виробництва;
- сучасні уявлення про механізм дії препаратів певних фармакологічних груп;
- взаємодію деяких препаратів, їх сумісність у разі комбінованого застосування;
- токсичну дію препаратів;
- сучасні наукові розробки з питань фармакотерапії різних захворювань та гострих станів;
- застосування фітотерапії в комбінованій терапії захворювань.

**ОПП «Лікувальна справа»
Загальні компетентності (ЗК)**

- ЗК. 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК. 2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК. 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

- СК. 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.
- СК. 2. Здатність до самоменеджменту у професійній медичній діяльності.

СК. 3. Здатність до динамічної адаптації та саморегуляції у важких життєвих і професійних ситуаціях з урахуванням механізму управління власними емоційною, мотиваційно-вольовою, когнітивною сферами.

СК. 4. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності, для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя, з урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.

СК. 5. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК. 6. Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності.

СК. 7. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК. 8. Здатність до безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я (освіта впродовж життя).

СК. 9. Здатність до використання професійно профільованих знань, умінь та навичок для здійснення санітарно-гігієнічних і лабораторних досліджень, протиепідемічних та дезінфекційних заходів.

СК. 10. Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.

Додаткові спеціальні компетентності (ДСК)

ДСК.1. Здатність до застосування практичних умінь та навичок у процесі призначення лікування та розрахунку дози лікарських засобів, які вводяться пацієнтам різного віку у типових випадках найбільш поширених захворювань.

Програмні результати навчання (РН)

РН. 1. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.

РН. 2. Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.

РН. 3. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно-правовими документами.

РН. 4. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

РН. 5. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

РН. 6. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта.

РН. 7. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.

Додаткові результати навчання (ДРН)

ДРН.1. Надавати невідкладну та екстрену медичну допомогу в разі критичних

та термінальних станів, керуючись чинними протоколами, із застосуванням медичного інструментарію та знань з групової належності затверджених лікарських засобів, особливостей їхньої фармакокінетики та фармакодинаміки (способи введення, дозування, показання, протипоказання, взаємодії між собою, побічні ефекти, передозування та способи усунення їх, в т.ч. наркотичних засобів).

3. Програма освітнього компонента

		Зміст	
		1 семестр	
1	<i>Лекція</i>	<p>Вступ. Загальна фармакологія. Медична рецептура</p> <p>Предмет фармакології, її зв'язок з іншими медичними та біологічними науками. Основні етапи розвитку фармакології. Внесок українських та зарубіжних учених у розвиток фармакології. Шляхи пошуку нових лікарських засобів та їх клінічні випробування.</p> <p>Лікарська речовина, препарат, форму. Види лікарських форм (тверді, м'які, рідкі та лікарські форми для ін'єкцій).</p> <p>Джерела отримання лікарських речовин (лікарська сировина). Фітотерапія.</p> <p>Аптека, її структура та функції.</p> <p>”Державна фармакопея України”, її зміст і значення.</p> <p>Рецепт, структура рецепта. Форми рецептурних бланків згідно з чинним наказом. Правила оформлення рецептів, зберігання та облік рецептурних бланків.</p> <p>Правила зберігання та відпуску отруйних, наркотичних і сильнодіючих речовин. Виписування ліків відповідно до вимог лікувально-профілактичних закладів.</p> <p>Основні положення фармакокінетики та фармакодинаміки.</p>	2
	<i>Самостійна робота</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Фармакокінетика та її основні положення.</i> 2. <i>Фармакодинаміка та її основні положення.</i> 	2
1	<i>Практичне заняття</i>	<p>Вступ. Загальна фармакологія. Медична рецептура. Тверді лікарські форми</p> <p>Ознайомлення з “Державною фармакопеєю України” як з кодексом медико-фармацевтичного законодавства.</p> <p>Вивчення структури рецептурного бланка, ознайомлення з формами рецептів, правилами їх оформлення, послідовністю їх виписування, зберіганням та обліком рецептурних бланків.</p>	2

		<p>Аптека та її функції. Правила зберігання та відпуску отруйних, наркотичних і сильнодіючих речовин.</p> <p>Тверді лікарські форми, їх класифікація.</p> <p>Порошки недозовані та дозовані, їх різновиди, характеристика, форми випуску та особливості вживання. Правила складання рецептів на порошки.</p> <p>Капсули, їх коротка характеристика, особливості вживання. Виписування лікарських речовин у капсулах.</p> <p>Таблетки прості, складні, патентовані, драже, гранули, їх характеристика, застосування, особливості виписування на них рецептів.</p> <p>Ознайомлення з сучасними твердими лікарськими формами: порошками, таблетками, драже, капсулами та гранулами.</p> <p>Виписування рецептів на тверді лікарські форми.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — користуватися “Державною фармакопеею України”; — знайти у фармакопеї таблицю кількості крапель препарату в 1 мл; — знати форми рецептурних бланків та правила їх оформлення; — знати правила зберігання та відпуску отруйних, наркотичних та сильнодіючих речовин. — виписувати рецепти на таблетки, порошки, капсули, драже, гранули; — вміти розрізняти за зовнішнім виглядом тверді лікарські форми. 	
2	Практичне заняття	<p>Медична рецептура. Рідкі лікарські форми.</p> <p>Рідкі лікарські форми, їх класифікація.</p> <p>Водні витяжки з рослинної сировини: настої та відвари.</p> <p>Спиртові витяжки з рослинної сировини: настойки та екстракти.</p> <p>Мікстури, суспензії.</p> <p>Новогаленові препарати, водно-спиртові та спиртово-ефірні витяжки з рослинної сировини, їх коротка характеристика.</p> <p>Переваги та недоліки рідких лікарських форм.</p> <p>Ознайомлення зі зразками рідких лікарських форм.</p> <p>Виписування рецептів на рідкі лікарські форми та лікарські форми для ін’єкцій у флаконах та ампулах.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виписувати рецепти на різні рідкі лікарські форми; — розраховувати концентрацію рідких лікарських форм; 	2
3	Практичне заняття	<p>Медична рецептура. М’які лікарські форми</p>	2

		<p>Класифікація м'яких лікарських форм. Мазі, пасти, лініменти, їх коротка характеристика, основи для їх виготовлення, особливості застосування. Пластирі, їх характеристика та метод застосування. Супозиторії, їх різновиди, особливості застосування. Правила виписування м'яких лікарських форм у рецептах. Ознайомлення з м'якими лікарськими формами, їх застосуванням. Виписування рецептів на препарати цієї групи.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виписувати рецепти на мазі, пасти, лініменти, супозиторії; — вміти розрізняти за зовнішнім виглядом м'які лікарські форми. 	
4	Практичне заняття	<p>Лікарські форми для ін'єкцій</p> <p>Розчини. Уявлення про розчинники. Форми випуску. Особливості виписування рецептів на розчини.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — обчислювати добові та курсові дози у лікарських формах для ін'єкцій. 	2
2	Лекція	<p>Спеціальна фармакологія. Антисептичні та дезінфекційні засоби</p> <p>Антисептичні та дезінфекційні засоби. Бактерицидна та бактериостатична дія протимікробних препаратів. Класифікація протимікробних та дезінфекційних засобів. Група галоїдів. Протимікробні властивості сполук Хлору та Йоду. Основні представники: хлорне вапно, хлорантоїн, неофлор, розчин йоду спиртовий, розчин Люголя, йодонат. Форма випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія. Сполуки ароматичного ряду. Основні представники: фенол чистий, іхтіол, дьоготь березовий. Форма випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія. Сполуки аліфатичного ряду. Основні представники: спирт етиловий (40 %, 70 %, 96 %), розчин формальдегіду, формалін. Форма випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія. Група барвників. Основні представники: діамантовий зелений, етакридину лактат, метиленовий синій. Форма випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія. Окисники. Основні представники: пероксид водню, калію перманганат. Форма випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія. Похідні нітрофурану. Фурацилін. Форма випуску,</p>	2

	<p><i>Самостійна робота</i></p>	<p>механізм дії, показання до застосування, негативна дія.</p> <p>Детергенти. Основні представники: мила, хлоргексидину біглюконат, біоцид, декаметоксин. Форми випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія.</p> <p>Кислоти і луги. Основні представники: кислота борна, розчин аміаку. Форми випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія.</p> <p>Солі важких металів. Основні представники: ртуті дихлорид, срібла нітрат, протаргол, цинку сульфат. Форми випуску, механізм дії, показання до застосування, негативна дія, використання антидотів у разі отруень.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм дії антисептичних та дезінфекційних засобів. 2. Виписування рецептів на антисептичні та дезінфекційні засоби. 	<p>2</p>
<p>5</p>	<p><i>Практичне заняття</i></p>	<p>Антисептичні та дезінфекційні засоби</p> <p>Ознайомлення з представниками різних груп антисептичних та дезінфекційних засобів. Дотримання та засвоєння правил техніки безпеки під час роботи з окремими препаратами.</p> <p>Виписування рецептів на препарати з цієї теми. Розв'язування задач з розрахунків розбавлень концентрованих розчинів антисептиків.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — оцінювати можливість безпечного застосування антисептичних засобів; — розраховувати потрібні концентрації розчину антисептика для практичного застосування; — виписувати рецепти на антисептики та дезінфекційні засоби; — керуватися правилами техніки безпеки під час роботи з окремими препаратами. 	<p>2</p>
<p>3</p>	<p><i>Лекція</i></p>	<p>Антибактеріальні хімотерапевтичні засоби. Антибіотики. Сульфаніламідні препарати</p> <p>Відмінність хімотерапевтичних засобів від антисептиків. Класифікація хімотерапевтичних засобів. Загальна характеристика їх. Основні принципи хімотерапії.</p> <p>Антибіотики, загальна характеристика. Біологічне значення антибіозу. Механізм дії, класифікація антибіотиків за хімічною будовою, типом і спектром протимікробної дії. Поняття про основні і резервні антибіотики.</p> <p>Препарати бензилпеніциліну (бензилпеніциліну натрієва, калієва, новокаїнова солі, біцилін-1, 3, 5). Спектр дії, особливості введення. Застосування, побічні ефекти.</p>	<p>2</p>

4	Лекція	<p>Напівсинтетичні пеніциліни (оксацилін, ампіцилін, карбпеніцилін). Особливості застосування, спектр і тип протимікробної дії. Побічні ефекти. Спектр дії еритроміцину. Цефалоспорини, спектр і тип дії, побічні ефекти. Тетрацикліни, спектр і тип дії, побічні ефекти. Метациклін. Властивості левоміцетину, спектр і тип дії, побічні ефекти.</p> <p>Аміноглікозиди (стрептоміцин, стрептоміцин-хлоркальцієвий комплекс, канаміцин, гентаміцин, мономіцин), побічні ефекти.</p> <p>Поліміксини, тип, спектр дії, побічні ефекти.</p> <p>Комбіновані препарати антибіотиків.</p> <p>Ускладнення при застосуванні антибіотиків, запобігання їм, лікування</p> <p>Сульфаніламідні препарати. Загальна характеристика групи. Класифікація препаратів за процесами всмоктування та тривалістю дії. Основні представники: короткої дії — сульфадимезин, сульфацил-натрій; подовженої дії — сульфадиметоксин, сульфапіридазин; що діють у просвіті кишок — фталазол, сульгін. Форми випуску, механізм протимікробної дії, застосування. Можлива побічна дія, запобігання їй та невідкладна допомога.</p> <p>Комбіновані сульфаніламідні препарати (бісептол, сульфатон).</p> <p>Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Синтетичні хіміотерапевтичні засоби. Противірусні, протитуберкульозні, проти сифілітичні, протигельмінтні, протимікозні препарати</p> <p>Синтетичні хіміотерапевтичні засоби. Класифікація. Основні представники: похідні 8-оксихіноліну — нітроксолін (5-НОК); похідні нітрофурану — фуразолідон, фурадонін; фторхінолони — ципрофлоксацин, норфлоксацин, офлоксацин. Форми випуску, механізм дії, показання до застосування, побічні дії.</p> <p>Противірусні засоби. Окремі представники противірусних засобів: ацикловір, ремантадин, оксолін, інтерферони, аміксин, ретровір. Форми випуску, механізм дії, показання до застосування.</p> <p>Протитуберкульозні препарати. Загальна характеристика групи. Класифікація. Препарати I ряду та препарати II ряду. Механізм дії, застосування, побічні дії.</p> <p>Протисифілітичні засоби. Класифікація: антибіотики, препарати Бісмуту, препарати Арсену, препарати Йоду. Основні препарати цих груп: препарати групи пеніциліну, цефалоридин, еритроміцин, бійохінол, осарсол). Форми випуску, особливості застосування, побічна дія.</p> <p>Протигельмінтні препарати. Загальна характеристика групи, механізм дії, особливості застосування.</p> <p>Протимікозні препарати. Основні представники: гризеофульвін, леворин, ламізил, клотримазол. Форми випуску, спосіб застосування.</p>	2
---	--------	--	---

	<p>Самостійна робота</p>	<p>1. <i>Механізм дії та принципи застосування антибіотиків</i> 2. <i>Механізм дії та принципи застосування синтетичних антибактеріальних засобів</i> 3. <i>Механізм дії та застосування протипаразитарних та інших хіміотерапевтичних засобів.</i></p>	<p>2</p>
<p>6</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Антибіотики, сульфаніламідні препарати</p> <p>Висвітлення основних питань класифікації, фармакодинаміки та застосування різних груп хіміотерапевтичних засобів: антибіотиків, сульфаніламідних препаратів.</p> <p>Розв'язування фармакотерапевтичних задач. Виписування рецептів на препарати.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — оцінювати доцільність застосування протимікробних засобів з метою хіміотерапії на основі знань їхніх властивостей; — виписувати рецепти на хіміотерапевтичні засоби за вимогами лікувально-профілактичних закладів. 	<p>2</p>
<p>7</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Синтетичні хіміотерапевтичні засоби. Противірусні, протитуберкульозні препарати</p> <p>Висвітлення основних питань класифікації, фармакодинаміки та застосування різних груп хіміотерапевтичних засобів: противірусних засобів, протитуберкульозних препаратів. Розв'язування фармакотерапевтичних задач. Виписування рецептів на препарати.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — оцінювати доцільність застосування протимікробних засобів з метою хіміотерапії на основі знань їхніх властивостей; — виписувати рецепти на хіміотерапевтичні засоби за вимогами лікувально – профілактичних закладів 	<p>2</p>
<p>8</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Протисифілітичні, протигельмінтні, протимікозні препарати</p> <p>Висвітлення основних питань класифікації, фармакодинаміки та застосування різних груп хіміотерапевтичних засобів: протигельмінтних препаратів, протимікозних препаратів.</p> <p>Розв'язування фармакотерапевтичних задач. Виписування рецептів на препарати.</p>	<p>2</p>

5	Лекція	<p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — оцінювати доцільність застосування протимікробних засобів з метою хіміотерапії на основі знань їхніх властивостей; — виписувати рецепти на хіміотерапевтичні засоби за вимогами лікувально – профілактичних закладів <p>Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію</p> <p>Місцевоанестезувальні засоби. Основні представники: новокаїн, дикаїн, лідокаїн, тримекаїн, анестезин. Форми випуску, механізм дії, застосування, можлива побічна дія, заходи щодо запобігання їй.</p> <p>В'язучі засоби: класифікація (органічної та неорганічної будови). Основні представники: танін, кора дуба, квітки ромашки, бісмуту нітрат основний. Форми випуску, механізм дії, застосування.</p> <p>Адсорбівні засоби — вугілля активоване. Механізм дії, застосування в сучасній медицині.</p> <p>Обволікальні засоби. Основні представники: слиз із крохмалю, відвар кореня алтеї, насіння льону, вівса, розчин яєчного білка. Дія, застосування.</p> <p>Подразнювальні засоби. Основні представники: розчин аміаку, ментол, гірчичники. Вплив подразнювальних засобів на шкіру та слизову оболонку, їх рефлекторна дія. Подразнювальні засоби рослинного походження — гіркоти, відхаркувальні засоби, їх застосування.</p>	2
9	Самостійна робота Практичне заняття	<p><i>Місцевоанестезувальні засоби, механізм їх дії та застосування.</i></p> <p>Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію</p> <p>Ознайомлення з препаратами та виписування рецептів на засоби з цієї теми. Розв'язування фармакотерапевтичних задач.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — розв'язувати задачі із застосування анестетиків при певних патологічних станах; — виписувати рецепти на місцевоанестезувальні засоби. <p>Засоби, що впливають на функцію холінергічних синапсів. Холіноміметичні, антихолістеразні засоби</p>	2 2
6	Лекція	<p>Будова і функції вегетативної нервової системи. Класифікація холінорецепторів. Класифікація засобів, що</p>	2

		<p>діють на передавання збуджень у холінергічних синапсах.</p> <p><i>М-холіноміметичні речовини.</i> Основні представники: пілокарпіну гідрохлорид, ацеклідін. Основні фармакологічні ефекти, застосування. Токсична дія мускарину. Допомога в разі отруєння М-холіноміметиками.</p> <p><i>Н-холіноміметичні речовини.</i> Загальна характеристика. Основні представники: лобеліну гідрохлорид. Форми випуску, механізм дії, вплив на дихання та артеріальний тиск, застосування. Токсична дія нікотину. Застосування препаратів цититону та лобеліну в боротьбі з палінням.</p> <p><i>Антихолінестеразні речовини.</i> Основні представники: прозерин, галантаміну гідробромід. Форми випуску, механізм дії, основні фармакологічні ефекти, застосування.</p> <p>Токсична дія фосфорорганічних сполук. Невідкладна допомога в разі отруєння ними.</p>	
7	<p><i>Лекція</i></p>	<p>Засоби, що впливають на функцію холінергічних синапсів. Холіноблокуючі засоби</p> <p><i>М-холіноблокувальні речовини.</i> Основні представники: атропіну сульфат, препарати беладонни, платифіліну гідротартрат, скополаміну оллапсу мід, метацин. Вплив атропіну на гладкі м'язи внутрішніх органів, око, залози, серцево-судинну й центральну нервову системи, його застосування, токсична дія та невідкладна допомога в разі отруєння. Особливості дії скополаміну, платифіліну і метацину. Особливості застосування селективних М-холіноблокаторів (гастроцепін, атровент, бускопан).</p> <p><i>Гангліоблокувальні речовини.</i> Основні представники: бензогексоній, пентамін, гігроній, арфонад. Механізм дії, вплив на артеріальний тиск, гладкі м'язи, секрецію залоз. Застосування, побічні дії та допомога при них. Заходи профілактики ортостатичного оллапсу.</p> <p><i>Курареподібні речовини.</i> Основні представники: дитилін, диплацин. Механізм дії, особливості застосування.</p>	2
	<p><i>Самостійна робота</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм дії та застосування антихолінестеразних лікарських засобів. 2. Механізм дії та застосування М-холінергічних лікарських засобів. 3. Механізм дії та застосування Н-холінергічних лікарських засобів. 	2
1	<p><i>Лекція</i></p>	<p>2 СЕМЕСТР</p> <p>Засоби, що впливають на функцію адренергічних синапсів</p> <p>Основні ефекти, пов'язані зі збудженням адренорецепторів. Класифікація адренорецепторів і</p>	2

		<p>адренергічних речовин. Їх загальна характеристика, механізм дії адреноміметичних, симпатоміметичних, адреноблокувальних і симпатолітичних засобів. Фармакологічні ефекти дії альфа-адреноміметиків, бета-адреноміметиків, альфа-, бета-адреноміметиків, симпатоміметиків, альфа-адреноблокаторів, бета-адреноблокаторів, симпатолітиків.</p> <p>Альфа-адреноміметики. Основні представники групи: норадреналін, мезатон, нафтизин. Форми випуску, застосування, побічні ефекти дії.</p> <p>Бета-адреноміметики. Основні представники: салбутамол, фенотерол, орципреналіну сульфат. Застосування, шляхи введення. Побічні ефекти.</p> <p>Альфа-, бета-адреноміметики. Основні представники: адреналін. Особливості дії. Застосування.</p> <p>Симпатоміметики. Основні представники: ефедрину гідрохлорид. Показання і протипоказання до застосування. Побічна дія.</p> <p>Альфа-адреноблокатори (фентоламін, тропафен, празозин). Показання і протипоказання до застосування. Побічна дія.</p> <p>Бета-адреноблокатори (анаприлін, талінолол, метапролол, тразикор). Показання і протипоказання до застосування. Побічна дія.</p> <p>Симпатолітичні засоби. Основні представники: резерпін, октадин. Форми випуску, ефекти фармакологічної дії, показання до застосування.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм дії та застосування адреноміметичних лікарських засобів. 2. Механізм дії та застосування антиадренергічних лікарських засобів. <p>Засоби, що впливають на функцію холінергічних синапсів</p> <p>Ознайомлення з препаратами цієї фармакологічної групи, їх застосуванням, виписування рецептурних завдань. Розв'язування фармакотерапевтичних задач з теми.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — вирішувати проблемні завдання з питань фармакотерапії холінергічними засобами; — виписувати рецепти на гангліоблокатори. <p>Засоби, що впливають на функцію адренергічних синапсів</p> <p>Ознайомлення з препаратами та виписування рецептурних</p>	
1	<p><i>Самостійна робота</i></p> <p><i>Практичне заняття</i></p>		<p>4</p> <p>2</p>
2	<p><i>Практичне Заняття</i></p>		<p>2</p>

3	<i>Практичне заняття</i>	<p>Засоби для наркозу. Спирт етиловий. Снодійні та протиепілептичні засоби</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Обговорення основних питань фармакодинаміки, фармакокінетики та їх застосування. Виписування рецептів на препарати, розв'язування фармакотерапевтичних задач. Правила безпечного зберігання та обліку засобів для наркозу, наркотичних анальгетиків та спирту етилового.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — оцінювати можливість використання засобів для наркозу, спирту етилового, снодійних засобів, протиепілептичних засобів для фармакотерапії та надання невідкладної допомоги; — проаналізувати терапевтичну та побічну дію спирту етилового; — виписувати рецепти на лікарські засоби, що впливають на центральну нервову систему, за вимогами лікувально-профілактичних закладів. 	2
3	<i>Лекція</i>	<p>Анальгетичні засоби. Наркотичні анальгетики. Ненаркотичні анальгетики</p> <p>Класифікація анальгетичних засобів.</p> <p><i>Наркотичні анальгетики.</i> Класифікація. Препарати опію та синтетичні препарати. Основні представники: морфіну гідрохлорид, омнопон, промедол, фентаніл. Загальна характеристика, механізм дії, особливості призначення, побічні дії.</p> <p>Морфін. Вплив на центральну нервову систему, органи дихання і травлення, показання та протипоказання до застосування, побічна дія. Медикаментозна залежність. Гостре отруєння морфіном, принципи лікування. Антагоністи морфіну (налорфін, налоксон).</p> <p>Новогаленовий препарат опію — омнопон. Особливості дії та застосування.</p> <p>Синтетичні замінники морфіну — промедол, фентаніл. Особливості дії та застосування. Застосування фентанілу для нейролептанальгезії.</p> <p>Трамадол, його властивості та застосування.</p> <p>Правила безпечного зберігання й обліку наркотичних анальгетиків.</p> <p><i>Ненаркотичні анальгетики.</i> Відмінність від наркотичних анальгетиків. Механізм болезаспокійливої, протизапальної та жарознижувальної дії. Класифікація: похідні саліцилової кислоти, похідні піразолону, похідні аніліну, похідні органічних кислот. Основні представники: кислота ацетилсаліцилова, анальгін, бутадіон, диклофенак, парацетамол, індометацин. Форми випуску, дія, призначення, особливості застосування окремих препаратів. Побічна дія, запобігання їй.</p> <p>Комбіновані препарати.</p>	2

4	Практичне заняття	<p align="center">Анальгетичні препарати. Наркотичні, ненаркотичні анальгетики</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Обговорення основних питань фармакодинаміки, фармакокінетики та їх застосування. Виписування рецептів на препарати, розв'язування фармакотерапевтичних задач. Правила безпечного зберігання та обліку наркотичних засобів.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — оцінювати можливість використання анальгетиків для фармакотерапії та надання невідкладної допомоги; — проаналізувати пряму та побічну дію анальгетичних засобів; — виписувати рецепти на наркотичні анальгетики. 	2
4	Лекція	<p align="center">Психотропні засоби. Аналептики</p> <p>Психотропні засоби. Класифікація, загальна характеристика групи.</p> <p><i>Нейролептики.</i> Основні представники: аміназин, галоперидол, етаперазин, дроперидол. Форма випуску, основні фармакологічні ефекти, антипсихотичні та транквілізуючі властивості, взаємодія з іншими засобами, застосування, побічна дія нейролептиків місцевого та резорбтивного характеру, запобігання їй.</p> <p><i>Транквілізатори.</i> Загальна характеристика групи. Основні представники: сибазон, феназепам, хлосепід. Форми випуску, фармакологічна дія, взаємодія з іншими препаратами, медикаментозна залежність. Показання та протипоказання до застосування.</p> <p><i>Седативні засоби.</i> Загальна характеристика групи: натрію бромід, препарати валеріани, корвалол. Вплив бромідів на психічну діяльність, застосування. Бромізм, заходи щодо запобігання йому. Препарати рослинного походження — валеріани, собачої кропиви та ін., їхні заспокійливі та спазмолітичні властивості. Комбіновані препарати: корвалол, корвалдин). Форми випуску, застосування.</p> <p><i>Психостимулювальні засоби.</i> Загальна характеристика групи. Основні представники: сиднокарб, меридил. Застосування, побічна дія, протипоказання.</p> <p><i>Адаптогени.</i> Загальна характеристика групи. Основні представники: лимонник, корінь женьшеню, левзея, пантокрин та ін. Показання до застосування, побічна дія, протипоказання.</p> <p><i>Ноотропні засоби.</i> Загальна характеристика групи. Основні представники: пірацетам, аміналон, цинаризин, церебролізин та ін. Показання до застосування, побічна дія, протипоказання.</p> <p><i>Аналептичні засоби.</i> Загальна характеристика групи, дія на центральну нервову систему, вплив на дихання, кровообіг, серцево-судинну систему. Основні представники: кофеїн-бензоат натрію, кордіамін, бемеград, камфора, етимізол, сульфокамфокаїн. Форми випуску, особливості дії окремих препаратів, застосування, протипоказання.</p>	2

	<i>Самостійна робота</i>	<p><i>Антидепресанти.</i> Загальна характеристика групи. Основні представники: імізин, амітриптилін, ніаламід. Застосування, побічні ефекти.</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Механізм дії та застосування психотропних засобів збуджувальної дії.</i> <i>2. Механізм дії та застосування психотропних засобів гальмівної дії.</i> 	4
5	<i>Практичне заняття</i>	<p>Психотропні засоби. Нейролептики. Транквілізатори</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Обговорення основних питань фармакодинаміки, фармакокінетики та їх застосування. Виписування рецептів на препарати, розв'язування фармакотерапевтичних задач. Ознайомлення з правилами безпечного зберігання психотропних засобів.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виписувати рецепти на аналептики для надання невідкладної допомоги; — виписувати рецепти на психотропні засоби. 	2
6	<i>Практичне заняття</i>	<p>Психотропні засоби. Седативні засоби, антидепресанти, психостимулятори</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Обговорення основних питань фармакодинаміки, фармакокінетики та їх застосування. Виписування рецептів на препарати, розв'язування фармакотерапевтичних задач. Ознайомлення з правилами безпечного зберігання психотропних засобів.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виписувати рецепти на аналептики для надання невідкладної допомоги; — виписувати рецепти на психотропні засоби. 	2
7	<i>Практичне заняття</i>	<p>Психотропні засоби. Аналептики</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Обговорення основних питань фармакодинаміки, фармакокінетики та їх застосування. Виписування рецептів на препарати, розв'язування фармакотерапевтичних задач. Ознайомлення з правилами безпечного зберігання психотропних засобів.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виписувати рецепти на аналептики для надання невідкладної допомоги; — виписувати рецепти на психотропні засоби. 	2

5	Лекція	<p align="center">Лікарські засоби, що впливають на функцію органів дихання</p> <p>Класифікація лікарських засобів, що впливають на функцію органів дихання.</p> <p><i>Стимулятори дихання центральної та рефлекторної дії.</i> Загальна характеристика групи. Основні представники: етимізол, бемеGRID, камфора, кордіамін, лобелін. Форми випуску, застосування, побічна дія.</p> <p><i>Протикашльові засоби центральної та периферійної дії.</i> Загальна характеристика групи. Основні представники: кодеїн, тусупрекс, глауцин, лібексин. Форми випуску, застосування, побічна дія. Медикаментозна залежність від кодеїну.</p> <p><i>Відхаркувальні засоби рефлекторної та прямої дії.</i> Загальна характеристика групи. Відхаркувальні засоби рослинного походження. Основні представники: настій трави термопсису, мукалтин, трипсин, бромгексин, калію йодид, натрію гідрокарбонат, ацетилцистеїн. Форми випуску, застосування, побічна дія.</p> <p><i>Бронхолітичні засоби.</i> Основні представники: салбутамол, фенотерол, орципреналіну сульфат, ефедрину гідрохлорид, адреналіну гідрохлорид, атропіну сульфат, атровент, еуфілін. Форми випуску, механізм дії, особливості використання препаратів.</p> <p>Засоби, які застосовують під час нападу бронхіальної астми. Застосування глюкокортикоїдів (преднізолон, дексаметазон) та антигістамінних засобів. Принцип дії кромолін-натрію.</p> <p>Засоби, які застосовують при набряку легень: спирт етиловий, маніт, сечовина, бензогексоній, строфантин. Піногасний ефект спирту етилового та антифомсилану. Застосування дегідратаційних сечогінних засобів, гангліоблокаторів, глюкокортикоїдів та серцевих глікозидів. Засоби невідкладної допомоги при набряку легень.</p>	2
	Самостійна робота	<p align="center"><i>Лікарські засоби, що впливають на функції органів дихання, і особливості їх застосування.</i></p>	4
8	Практичне заняття	<p align="center">Лікарські засоби, що впливають на функцію органів дихання</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Розв'язування фармакотерапевтичних задач, виконання програмних завдань. Виписування рецептів на препарати.</p> <p>Практичні навички: — оцінювати можливість використання відхаркувальних</p>	2

6	Лекція	<p>засобів за їх властивостями, механізмом та локалізацією дії;</p> <ul style="list-style-type: none"> — проаналізувати терапевтичну та побічну дію окремих речовин, доцільність шляхів введення для досягнення максимального ефекту; — виписувати рецепти на препарати для надання невідкладної допомоги у разі нападу бронхіальної астми та набряку легень. <p style="text-align: center;">Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок</p> <p>Кардіотонічні засоби, класифікація.</p> <p><i>Серцеві глікозиди.</i> Класифікація. Рослини, що містять серцеві глікозиди. Вплив серцевих глікозидів на серце. Механізм кардіотонічної дії. Основні представники: препарати наперстянки — дигоксин, дигітоксин; форми випуску, особливості дії, призначення, застосування; препарати горицвіту — целанід, настій трави горицвіту весняного, форми випуску, особливості дії, призначення, застосування; препарати конвалії та строфанту — адонізид, строфантин, коргліккон, форми випуску, особливості дії, призначення, застосування. Порівняльна характеристика окремих препаратів. Токсична дія серцевих глікозидів, заходи щодо запобігання їй та її ліквідації. Препарати для надання невідкладної допомоги при гострій серцевій недостатності.</p> <p><i>Протиаритмічні засоби.</i> Класифікація.</p> <p>Засоби, які застосовують при тахіаритміях: мембраностабілізуючі засоби — етмозин, лідокаїн, хінідину сульфат, новокаїнамід; бета-адреноблокатори — анаприлін, аміодарон; антагоністи кальцію — верапаміл; препарати калію — аспаркам. Механізм дії та застосування окремих препаратів.</p> <p>Засоби для корекції брадіаритмії серця (бета-адреноміметики, М-холіноблокатори).</p> <p><i>Антиангінальні засоби (засоби, які застосовують при недостатності вільного кровообігу).</i> Класифікація, принципи фармакотерапії при недостатності вільного кровообігу.</p> <p>Засоби для зняття нападів стенокардії: нітрогліцерин, валідол. Форми випуску, механізм дії, фармакологічні ефекти, шляхи введення, побічна дія.</p> <p>Засоби для запобігання нападам стенокардії: нітрати подовження дії — сустак-форте, нітронг, нітрогранулонг; бета-адреноблокатори — анаприлін, атенолол; блокатори кальцієвих каналів — ніфедипін, верапаміл; аміодарон. Засоби, що збільшують надходження кисню до міокарда, — дипіридамол, карбоксимен. Відмінності механізму дії окремих препаратів. Форми випуску, способи застосування, побічна дія.</p> <p>Засоби, які використовують при інфаркті міокарда. Використання наркотичних анальгетиків, азоту закису, протиаритмічних засобів, серцевих глікозидів, антикоагулянтів, фібринолітичних та судинорозширювальних засобів.</p> <p><i>Гіпотензивні засоби.</i> Класифікація: засоби нейротропної</p>	2
---	--------	--	---

		<p>дії (центральної та периферійної), міотропної дії та засоби, що впливають на водно-мінеральний обмін. Загальна характеристика та механізм дії гіпотензивних засобів. Основні представники: клофелін, бензогексоній, резерпін, празозин, анаприлін, дибазол, магнію сульфат, фенігідин, дихлотіазид, фуросемід, <i>метилдофа</i>, <i>октадин</i>, <i>атенолол</i>, <i>метопролол</i>, <i>каптоприл</i>, <i>еналаприл</i>, <i>ніфедипін</i>, <i>натрію нітропрусид</i>, <i>спіронолактон</i>. Форми випуску та застосування, побічна дія.</p> <p>Засоби невідкладної допомоги під час гіпертензивного кризу. Застосування комбінованих препаратів. Фітотерапія при гіпертонічній хворобі.</p> <p>Засоби, що підвищують артеріальний тиск: кофеїн-бензоат натрію, кордіамін, мезатон. Форми випуску, спосіб застосування, механізм дії.</p> <p>Засоби, що посилюють видільну функцію нирок. Сечогінні засоби: калійвивідні діуретики — фуросемід, лазикс, дихлотіазид; що не впливають на секрецію йонів Калію, — маніт, манітол; калійзберігаючі діуретики — спіронолактон, триамтерен. Принцип дії, призначення, побічна дія, запобігання їй.</p> <p>Рослини, що містять речовини сечогінної дії: листя брусниці, толокнянки, “ведмежі вушка”, бруньки берези та ін.</p>	
9	<p><i>Самостійне завдання</i></p> <p>Практичне заняття</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Серцеві глікозиди, механізм їх дії та застосування.</i> 2. <i>Антиангіральні засоби, механізм їх дії та застосування.</i> 3. <i>Гіпотензивні лікарські засоби, механізм їх дії та застосування.</i> <p>Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок. Серцеві глікозиди, проти аритмічні засоби</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Обговорення основних питань класифікації, фармакодинаміки, застосування серцево-судинних та сечогінних засобів. Розв’язування фармакотерапевтичних задач, виконання програмних завдань. Виписування рецептів на препарати.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — розв’язувати проблемні задачі з фармакотерапії кардіологічних захворювань; — вирішувати завдання невідкладної допомоги за певних патологічних станів — гострої серцевої недостатності, нападу стенокардії, інфаркту міокарда та гіпертензивного кризу; — виписувати рецепти на серцеві глікозиди. 	<p>4</p> <p>2</p>
10	<p>Практичне заняття</p>	<p>Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок. Засоби, що застосовуються при недостатності вільного кровообігу. Антигіпертензивні та сечогінні препарати</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Обговорення основних</p>	2

11	<i>Практичне заняття</i>	<p>питань класифікації, фармакодинаміки, застосування серцево-судинних та сечогінних засобів. Розв'язування фармакотерапевтичних задач, виконання програмних завдань. Виписування рецептів на препарати.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — розв'язувати проблемні задачі з фармакотерапії кардіологічних захворювань; — вирішувати завдання невідкладної допомоги за певних патологічних станів — гострої серцевої недостатності, нападу стенокардії, інфаркту міокарда та гіпертензивного кризу; — виписувати рецепти на серцеві глікозиди. <p>Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок. Засоби, що застосовуються при недостатності вільцевого кровообігу. Антигіпертензивні та сечогінні препарати</p> <p>Ознайомлення з препаратами. Обговорення основних питань класифікації, фармакодинаміки, застосування серцево-судинних та сечогінних засобів. Розв'язування фармакотерапевтичних задач, виконання програмних завдань. Виписування рецептів на препарати.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — розв'язувати проблемні задачі з фармакотерапії кардіологічних захворювань; — вирішувати завдання невідкладної допомоги за певних патологічних станів — гострої серцевої недостатності, нападу стенокардії, інфаркту міокарда та гіпертензивного кризу; — виписувати рецепти на серцеві глікозиди. <p>Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок</p> <p>Ознайомлення з дією препаратів, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок, у лабораторних умовах.</p>	2
7	<i>Лекція</i>	<p>Лікарські засоби, що впливають на функцію органів травлення</p> <p>Класифікація засобів, що впливають на функцію шлунка.</p> <p><i>Засоби, що впливають на апетит.</i> Речовини, що підвищують апетит (гіркоти — настоянка полину; інсулін). Форма випуску, фармакологічна дія, призначення.</p>	2

Речовини, що знижують апетит (анорексигенні засоби — дезопімон, фепранон, теренак). Форма випуску, фармакологічна дія, призначення.

Засоби, що впливають на секреторну функцію шлунка.
Засоби, які застосовують у разі недостатньої секреції залоз шлунка: сік шлунковий натуральний, кислота хлористоводнева розведена, пепсин. Форма випуску, фармакологічна дія, призначення.

Використання препаратів з діагностичною метою (гістамін, пентагастрин).

Засоби, які застосовують за надмірної секреції залоз шлунка (М-холіноблокатори — платифіліну гідротартрат, атропіну сульфат, препарати беладони, пірензепін; блокатори H₂-рецепторів — циметидин, ранітидин, фамотидин; антацидні засоби — натрію гідрокарбонат, магнію оксид, “Альмагель”). Форми випуску, фармакологічна дія, застосування. Застосування гастропротекторних засобів (препарати Бісмуту, фітопрепарати) при виразковій хворобі шлунка.

Засоби, що впливають на моторну функцію шлунка.
Засоби, що посилюють рухову функцію шлунка: прозерин, ацеклідин, апоморфіну гідрохлорид. Форми випуску, фармакологічна дія, показання до застосування.

Протиблювотні засоби: етаперазин, церукал, метоклопрамід, таблетки “аерон”. Форми випуску, фармакологічна дія, показання до застосування.

Засоби, що впливають на моторну функцію кишок. Застосування антихолінергічних засобів і М-холіноміметиків при атонії кишок.

Проносні засоби. Класифікація препаратів. Сольові проносні засоби. Основні представники: магнію сульфат, натрію сульфат, механізм дії, особливості застосування. Особливості дії рицинової олії, її застосування. Фенолфталеїн і антраглікозиди, механізм дії, застосування. Застосування проносних засобів, що вибірково діють на рухову функцію товстої кишки. Механізм їхньої дії. Можливість звикання.

Засоби, що впливають на жовчовиділення.

Засоби, що посилюють утворення жовчі (холеретики), тваринного, рослинного походження та синтетичні. Основні представники: кислота дегідрохолева, “Алохол”, “Холензим”, оксафенамід, фітопрепарати. Форми випуску, особливості застосування.

Засоби, що сприяють виходу жовчі із жовчного міхура у дванадцятипалу кишку (холекінетики): М-холіноблокатори, спазмолітики міотропної дії. Основні представники: магнію сульфат, но-шпа, папаверин. Форми випуску, особливості застосування.

Гепатопротектори, їхні властивості та застосування. Основні представники: легалон, силібор, есенціале. Форми випуску, показання до застосування.

Засоби, що впливають на секреторну функцію підшлункової залози. Основні представники: панкреатин, контрикал, панзинорм, фестал-форте. Форми випуску, механізм фармакологічної дії, застосування при гострих і хронічних захворюваннях підшлункової залози.

	<p>Самостійна робота</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Механізм дії засобів, що впливають на секреторну функцію органів травлення, та їх застосування.</i> 2. <i>Механізм дії засобів, що впливають на моторну функцію органів травлення.</i> 	<p>4</p>
<p>12</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Лікарські засоби, що впливають на функцію органів травлення. Засоби, що впливають на апетит, секрецію шлунка та моторику шлунка</p> <p>Ознайомлення з препаратами та анотаціями до них. Обговорення питань класифікації, фармакодинаміки та застосування засобів, що впливають на функції органів травлення.</p> <p>Виконання програмних завдань та розв'язування фармакотерапевтичних і фармакологічних задач. Виписування рецептів на препарати.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виписування рецептів на препарати або комбінації препаратів при тих чи інших симптомах захворювання органів травлення; — проаналізувати терапевтичну й побічну дію окремих засобів, що впливають на функцію органів травлення; — виписувати рецепти на засоби, що впливають на функції органів травлення. 	<p>2</p>
<p>13</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Лікарські засоби, що впливають на функцію органів травлення. Засоби, що впливають на апетит, секрецію шлунка та моторику шлунка</p> <p>Ознайомлення з препаратами та анотаціями до них. Обговорення питань класифікації, фармакодинаміки та застосування засобів, що впливають на функції органів травлення.</p> <p>Виконання програмних завдань та розв'язування фармакотерапевтичних і фармакологічних задач. Виписування рецептів на препарати.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виписування рецептів на препарати або комбінації препаратів при тих чи інших симптомах захворювання органів травлення; — проаналізувати терапевтичну й побічну дію окремих засобів, що впливають на функцію органів травлення; — виписувати рецепти на засоби, що впливають на функції органів травлення. 	<p>2</p>

8	Лекція	<p align="center">Лікарські засоби, що впливають на систему крові</p> <p>Класифікація засобів, що впливають на систему крові, їх коротка характеристика.</p> <p><i>Засоби, що стимулюють еритропоез.</i> Основні представники: заліза лактат, ферковен, фолієва кислота, ферамід, ферокаль, фероплекс, ферковен, фербітол, коамід, ціанокобаламін. Форми випуску, спосіб застосування. Застосування препаратів Феруму, Кобальту та Купруму при гіпохромній анемії. Показання для застосування кислоти фолієвої та ціанокобаламіну.</p> <p><i>Засоби, що стимулюють лейкопоез.</i> Основні представники: натрію нуклеїнат, метилурацил, пентоксил. Форми випуску, спосіб застосування.</p> <p><i>Засоби, що підвищують згортання крові (гемостатики), їх класифікація.</i></p> <p>Засоби, що є компонентами системи згортання крові: тромбін, фібриноген, вікасол, кальцію хлорид. Засоби, що блокують процес фібринолізу: амінокапронова кислота, контрикал. Форми випуску, спосіб застосування.</p> <p><i>Засоби, що гальмують згортання крові (антикоагулянти), їх класифікація.</i></p> <p>Антикоагулянти прямої дії: гепарин, форми випуску, особливості застосування, побічна дія.</p> <p>Антикоагулянти непрямої дії: неодикумарин, фенілін, синкумар. Форми випуску, фармакологічна дія, особливості застосування, побічна дія.</p> <p>Антикоагулянти, що діють поза організмом: натрію цитрат. Застосування натрію гідроксиду для стабілізації крові при консервації.</p> <p><i>Антиагреганти:</i> ацетилсаліцилова кислота, дипіридамо́л. Форми випуску, показання до застосування.</p> <p><i>Фібринолітичні засоби:</i> фібринолізин, стрептоліза, стрептодеказа. Форми випуску, показання до застосування.</p> <p>Поняття про протибластомні засоби. Коротка характеристика групи, механізм цитостатичної дії. Основні препарати (препарати, що призначають при лейкозах).</p> <p>Засоби для трансфузійної терапії (дисоль, ацесоль, реополіглюкін, неогемодез, амінопептид та ін.). Властивості та застосування окремих препаратів.</p>	2
	Самостійна робота	<ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм дії та застосування лікарських засобів, що впливають на антикоагуляційну систему крові. 2. Механізм дії та застосування лікарських засобів, що впливають на коагуляційну систему крові. 	4
14	Практичне заняття	<p align="center">Лікарські засоби, що впливають на систему крові</p> <p>Вивчення препаратів цієї групи, анотацій до них. Виконання програмних завдань, розв'язування фармакотерапевтичних задач. Виписування рецептів.</p>	2

8	Лекція	<p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — проаналізувати терапевтичну й побічну дію засобів, що впливають на функції системи крові; — оцінювати можливість та доцільність застосування лікарських засобів при певних патологічних станах системи крові; — виписувати рецепти на засоби, що впливають на систему крові. <p>Гормональні препарати, їх синтетичні замінники та антагоністи</p> <p>Гормони і гормональні препарати, їх класифікація та фізіологічне значення.</p> <p><i>Препарати гормонів гіпофіза.</i> Препарати гормонів передньої частки гіпофіза. Кортикотропін, форми випуску, фармакологічна дія та застосування.</p> <p>Препарати гормонів задньої частки гіпофіза. Вплив на матку окситоцину і пітуїтрину, форми випуску та застосування, шляхи введення. Адіурекрин, форми випуску та застосування при нецукровому діабеті.</p> <p><i>Препарати гормонів щитоподібної залози.</i> Вплив гормонів щитоподібної залози на обмін речовин. Тиреоїдин та трийодтиронін, форми випуску, застосування, побічна дія.</p> <p>Антитиреоїдні засоби. Мерказоліл, форми випуску, фармакологічна дія, застосування, побічна дія. Застосування препаратів йоду при гіпофункції та гіперфункції щитоподібної залози.</p> <p><i>Препарати гормонів прищитоподібних залоз.</i> Вплив гормонів прищитоподібних залоз на обмін Кальцію та Фосфору. Паратиреоїдин, форми випуску, фармакологічна дія, застосування.</p> <p><i>Препарати гормонів підшлункової залози.</i> Вплив інсуліну на обмін речовин. Принципи його дозування та застосування при цукровому діабеті. Препарати інсуліну. Невідкладна допомога при гіпоглікемічній та гіперглікемічній комі.</p> <p>Синтетичні гіпоглікемічні засоби: бутамід, букарбан, глібутид, метформін, манініл. Механізм дії, застосування, побічна дія. Фітопрепарати при цукровому діабеті.</p> <p><i>Препарати гормонів надниркових залоз.</i> Глюкокортикоїди, основні властивості (протизапальна, протиалергійна, імунодепресивна, протишокова, антитоксична), фізіологічне значення та вплив на обмін речовин. Основні препарати: гідрокортизону ацетат, преднізолон, дексаметазон. Форми випуску, фармакологічна дія, показання до застосування, побічна дія, запобігання їй. Синдром відміни.</p> <p>Мінералокортикоїди, основні властивості, фізіологічне значення та вплив на обмін електролітів. Дезоксикортикостерону ацетат, форми випуску, фармакологічна дія, застосування.</p>	2
---	--------	---	---

		<p><i>Препарати гормонів статевих органів, класифікація.</i> Препарати гормонів яєчників, класифікація. Естрогенні та гестагенні гормони, їх фізіологічне значення. Основні гормональні препарати: естрон (фолікулін), синестрол, прогестерон. Форми випуску, застосування, протипоказання, побічна дія. Контрацептивні засоби для перорального призначення. Механізм контрацептивної дії, схема застосування (ноновлон, ригевідон та ін.).</p> <p>Препарати гормонів чоловічих статевих органів. Андрогени, їх фізіологічне значення, вплив на обмін речовин. Препарати чоловічих статевих гормонів та їх синтетичні аналоги (тестостерону пропіонат, метилтестостерон). Показання до призначення. Побічна дія. Протипоказання.</p> <p><i>Загальні відомості про анаболічні засоби</i> (феноболін, метандростенолон, ретаболіл). Анаболічні стероїди (калію оротат, рибоксин). Основні властивості. Призначення. Побічна дія.</p> <p><i>Механізм дії та застосування гормональних препаратів у замісній терапії.</i></p>	<p>4</p>
15	<p><i>Самостійна робота</i></p> <p><i>Практичне заняття</i></p>	<p>Гормональні препарати. Препарати гормонів гіпофізу, щитоподібної, підшлункової залози</p> <p>Вивчення препаратів цієї групи, анотацій до них. Виконання програмних завдань, розв'язування фармакотерапевтичних задач. Виписування рецептів.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — проаналізувати терапевтичну й побічну дію гормональних препаратів за механізмом і локалізацією дії; — оцінювати можливість та доцільність застосування гормональних препаратів при певних патологічних станах; — виписувати рецепти на гормональні препарати. 	<p>2</p>
16	<p><i>Практичне заняття</i></p>	<p>Гормональні препарати статевих гормонів, анаболічні стероїди. Синтетичні замінники та антагоністи.</p> <p>Вивчення препаратів цієї групи, анотацій до них. Виконання програмних завдань, розв'язування фармакотерапевтичних задач. Виписування рецептів.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — проаналізувати терапевтичну й побічну дію гормональних препаратів за механізмом і локалізацією дії; — оцінювати можливість та доцільність застосування 	<p>2</p>

		<p>гормональних препаратів при певних патологічних станах; виписувати рецепти на гормональні препарати</p> <p>Лікарські засоби, що впливають на тонус і скоротливу активність міометрія</p> <p>Класифікація речовин, що впливають на тонус і скоротливу активність міометрія.</p> <p>Засоби, що зумовлюють ритмічні скорочення міометрія: гормональні препарати гіпофіза — окситоцин (його властивості, шляхи введення, механізм дії на міометрій, показання і протипоказання до застосування, побічні ефекти), гіфотоцин (особливості дії, особливості введення при пологах); простагландини — динопрост, простенон (їхні властивості, механізм дії, шляхи введення, побічна дія, протипоказання).</p> <p>Застосування наркотичних засобів, М-холіноблокаторів, спазмолітиків міотропної дії, бета₂-адреноміметиків (партусистен), гестагенів (прогестерон) для послаблення пологової діяльності.</p> <p>Засоби, що зумовлюють тонічні скорочення міометрія: препарати маткових ріжків — метилергометрин, ерготал, ерготамін. Їх вплив на міометрій. Механізм дії при кровотечах. Показання та протипоказання до застосування. Використання рослинних препаратів при маткових кровотечах (трава грициків, кора калини, листя кропиви, трава гірчака перцевого).</p> <p>Засоби, що розслаблюють міометрій (токолітичні засоби): партусистен, його властивості, механізм дії, показання та протипоказання до застосування.</p>	2
17	Практичне заняття	<p>Лікарські засоби, що впливають на тонус і скоротливу активність міометрія</p> <p>Ознайомлення з препаратами, що вивчаються. Виписування рецептів. Розв'язування фармакотерапевтичних задач.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — проаналізувати терапевтичну й побічну дію вивчених засобів, що впливають на міометрій, за механізмом дії; — виписувати рецепти на засоби, що впливають на тонус та скоротливу активність міометрія. 	2
10	Лекція	<p>Солі лужних та лужноземельних металів. Глюкоза</p> <p><i>Солі лужних металів.</i> Солі Натрію: ізотонічний, гіпертонічний та гіпотонічний розчини, їх фізіологічне значення, характеристика та застосування.</p> <p>Солі Калію. Вплив на функції нервової системи, діяльність</p>	2

		<p>серця. Калію хлорид, форми випуску, застосування. Препарати калію: панангін, аспаркам. Показання до застосування, їх використання.</p> <p>Солі Кальцію, їх фізіологічне значення, ефекти дії. Кальцію хлорид та кальцію глюконат, форми випуску, шляхи введення, застосування.</p> <p><i>Солі лужноземельних металів.</i> Солі Магнію. Магнію сульфат, залежність фармакологічної дії магнію сульфату від шляхів уведення. Резорбтивна дія йонів Магнію (вплив на центральну нервову та серцево-судинну системи), жовчогінна та проносна дія. Форми випуску та застосування магнію сульфату.</p> <p>Барію сульфат. Застосування барію сульфату для рентгенологічного дослідження травного каналу.</p> <p><i>Глюкоза</i>, її енергетичне значення, антиоксидантні та осмотичні властивості. Форми випуску, застосування ізотонічного та гіпертонічного розчинів, шляхи їх уведення.</p>	
18	<i>Практичне заняття</i>	<p align="center">Солі лужних та лужноземельних металів. Глюкоза</p> <p>Ознайомлення з препаратами та виписування рецептурних завдань на засоби з цієї теми. Розв'язування фармакотерапевтичних задач.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — розв'язувати проблемні задачі з питань гомеостазу; — виписувати рецепти на препарати з групи солей лужних та лужноземельних металів; — виписувати рецепти на глюкозу; — розв'язувати задачі з фармакотерапії щодо запобігання побічним діям та застосування розчинів солей і глюкози при станах, що потребують невідкладної допомоги. 	2
11	<i>Лекція</i>	<p align="center">Протизапальні та протиалергійні засоби. Імунотропні препарати</p> <p>Класифікація засобів, що усувають запалення та впливають на імунні процеси: протизапальні та протиалергійні засоби.</p> <p>Протизапальні засоби, їх класифікація. Стероїдні протизапальні засоби: гідрокортизон, дексаметазон, преднізолон, тріамцінолон. Форми випуску, механізм дії та застосування, побічна дія.</p> <p>Нестероїдні протизапальні засоби: кислота ацетилсаліцилова, бутадіон, індометацин, ібупрофен, диклофенак-натрій. Форми випуску, механізм дії та застосування, побічна дія. Уявлення про комбіновану терапію при запаленні.</p> <p>Протиалергійні засоби, їх класифікація. Глюкокортикоїдні засоби: преднізолон, загальне уявлення про механізм протиалергійної дії, застосування.</p>	2

	<p>Самостійна робота</p>	<p>Антигістамінні засоби: димедрол, дипразин, супрастин, діазолін, фенкарол, лоратидин, тавегіл, механізм дії, застосування, побічна дія, протипоказання. Взаємодія з іншими препаратами.</p> <p>Мембраностабілізатори (кромалін-натрій, задитен), механізм дії, застосування, шляхи введення.</p> <p>Засоби симптоматичного лікування при анафілактичних реакціях. Невідкладна допомога у разі анафілактичного шоку.</p> <p>Імунотропні препарати. Імуностимулятори (препарати тимуса, пірогенал, інтерферон, левамізол та ін.). Доцільність застосування при різних захворюваннях.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм дії та застосування протизапальних препаратів. 2. Механізм дії та застосування протиалергійних засобів. 3. Механізм дії та застосування імунотропних препаратів. 	<p>4</p>
<p>19</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Протизапальні та протиалергійні засоби. Імунотропні препарати</p> <p>Обговорення основних питань класифікації, фармакодинаміки та застосування препаратів. Розв'язування фармакотерапевтичних задач, виконання програмних завдань. Виписування рецептів на препарати за вимогами лікувально-профілактичних закладів.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виділяти антигістамінні засоби із асортименту лікарських засобів цієї фармакологічної групи; — застосовувати засоби для надання невідкладної допомоги в разі анафілактичного шоку; — виписувати рецепти на протиалергійні засоби. 	<p>2</p>
<p>12</p>	<p>Лекція</p>	<p>Вітамінні препарати</p> <p>Значення вітамінів для організму. Уявлення про авітаміноз та гіповітаміноз. Номенклатура та класифікація вітамінів. Джерела отримання вітамінів.</p> <p>Препарати водорозчинних вітамінів: тіаміну хлорид, рибофлавін, кислота нікотинова, піридоксину гідрохлорид, ціанокобаламін, кислота фолієва, кислота аскорбінова, рутин. Форми випуску, шлях уведення, роль в організмі, показання до призначення.</p> <p>Вплив вітамінів групи В на нервову систему, процеси травлення, кровотворення. Несумісність вітамінів, зокрема в одному шприці. Вплив кислоти аскорбінової на окисно-відновні процеси та проникність стінки судин. Практичне застосування. Властивість рутину. Застосування.</p>	<p>2</p>

	<p>Самостійна робота</p>	<p>Препарати жиророзчинних вітамінів: ретинолу ацетат, ергокальциферол, токоферолу ацетат, вікасол. Форми випуску, шлях уведення, роль в організмі, показання до призначення.</p> <p>Участь ретинолу в утворенні світлочутливого пігменту сітківки. Вплив на шкіру та слизову оболонку. Застосування ретинолу ацетату.</p> <p>Вплив ергокальциферолу на обмін Кальцію та Фосфору. Застосування ергокальциферолу. Значення філохінонів (вітамін К) для системи згортання крові. Вікасол, його властивості, застосування.</p> <p>Токофероли, біологічне значення, антиоксидантні властивості. Застосування препаратів токоферолів.</p> <p>Полівітамінні препарати, застосування, їх переваги та недоліки.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Механізм дії та застосування водорозчинних вітамінів.</i> 2. <i>Механізм дії та застосування жиророзчинних вітамінів.</i> 3. <i>Механізм дії та застосування полівітамінів.</i> <p>Вітамінні препарати</p>	<p>4</p>
<p>20</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Обговорення основних питань класифікації, фармакодинаміки та застосування препаратів з переважним впливом на процеси тканинного обміну.</p> <p>Розв'язування фармакотерапевтичних задач, виконання програмних завдань.</p> <p>Виписування рецептів на препарати за вимогами лікувально-профілактичних закладів.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — виділяти з асортименту лікарських засобів препарати водо- та жиророзчинних вітамінів; — оцінювати можливість та доцільність практичного застосування вітамінних препаратів на основі знань про їх фізіологічне значення, властивості та локалізацію дії; — виписувати рецепти на вітамінні препарати за вимогами лікувально-профілактичних закладів. <p>Основні принципи лікування в разі гострих отруєнь лікарськими засобами</p>	<p>2</p>
<p>13</p>	<p>Лекція</p>	<p>Основні принципи лікування гострих отруєнь лікарськими засобами та ксенобіотиками. Заходи, спрямовані на запобігання всмоктуванню отрути та максимальне видалення її з організму.</p> <p>Специфічне знешкодження отрути. Застосування антидотів, функціональних антагоністів, стимуляторів фізіологічних функцій. Заходи, спрямовані на прискорення</p>	<p>2</p>

21	<p>Самостійне Завдання</p> <p>Практичне заняття</p>	<p>видалення отрути з організму (гемодіаліз, перитонеальний діаліз, гемосорбція, форсований діурез).</p> <p>Характеристика засобів невідкладної допомоги в разі пригнічення дихання, колапсу, гострої серцевої недостатності, спазму бронхів.</p> <p>Особливості застосування цих засобів у гострому періоді отруєння.</p> <p><i>Механізм дії та принципи застосування імуотропних препаратів</i></p> <p><i>Механізм дії та принципи застосування протиалергічних засобів</i></p> <p>Основні принципи лікування в разі гострих отруєнь лікарськими засобами</p> <p>Визначення загальних принципів лікування в разі отруєння лікарськими засобами. Розв'язування задач із застосування конкретних лікарських засобів при отруєнні.</p> <p>Виписування рецептів на антидоти, фізіологічні антагоністи та препарати невідкладної допомоги.</p> <p>Практичні навички:</p> <ul style="list-style-type: none"> — визначати заходи з надання невідкладної допомоги у разі отруєння лікарськими засобами; — користуватися таблицями отрут і антидотів. <p>Диференційований залік</p>	<p>4</p> <p>1</p> <p>1</p>
----	---	---	---

4. Структура освітнього компонента

№ з/п	Тема	Кількість годин				
		Загальний обсяг	Лекції	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота
	Розділ 1. Загальна фармакологія та рецептура					
1	Вступ. Загальна фармакологія. Медична рецептура	6	2	2	—	2
2	Тверді лікарські форми	2	—	2	—	—
3	М'які лікарські форми	2	—	2	—	—
4	Рідкі лікарські форми Лікарські форми для ін'єкцій	2	—	2	—	—
	Розділ 2. Спеціальна фармакологія					
5	Антисептичні та дезін-фекційні засоби	6	2	2	—	2
6	Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби	16	4	6	—	6
7	Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію	6	2	2	—	2
8	Засоби, що впливають на функцію холінергічних синапсів	14	4	2	2	6
9	Засоби, що впливають на функцію адренергічних синапсів	12	2	2	2	6
10	Засоби для наркозу. Спирт етиловий. Снодійні та протиепілептичні засоби	7	2	1	2	2
11	Анальгетичні засоби	2	1	1	—	—

12	Психотропні засоби. Аналептики	13	3	6	—	4
13	Лікарські засоби, що впливають на функцію органів дихання	8	2	2	—	4
14	Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок	14	2	4	2	6
15	Лікарські засоби, що впливають на функцію органів травлення	10	2	4	—	4
16	Лікарські засоби, що впливають на систему крові	6	2	—	2	2
17	Гормональні препарати, їх синтетичні замінники та антагоністи	12	2	4	—	6
18	Лікарські засоби, що впливають на тонус і скоротливу активність міометрія	3	1	2	—	—
19	Солі лужних та лужноземельних металів. Глюкоза	3	1	2	—	—
20	Протизапальні та протиалергійні засоби. Імунотропні препарати	6	2	2	—	2
21	Вітамінні препарати	6	2	2	—	2
22	Основні принципи лікування в разі гострих отруєнь лікарськими засобами. Диференційований залік	6	2	4	—	—
	Усього	150	40	50	10	50

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
1 семестр		
1	Вступ. Загальна фармакологія. Медична рецептура	2
2	Спеціальна фармакологія. Антисептичні та дезінфекційні засоби	2
3	Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Антибіотики. Сульфаніламідні препарати	2
4	Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Синтетичні хіміотерапевтичні засоби. Противірусні, протитуберкульозні, протисифілітичні, протигельмінтні, протимікозні препарати.	2
5	Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію	2
6	Засоби, що впливають на функцію холінергічних синапсів. Холіноміметичні, антихолістеразні засоби	2
7	Засоби, що впливають на функцію холінергічних синапсів. Холіноблокуючі засоби.	2
2 семестр		
1	Засоби, що впливають на функцію адренергічних синапсів	2
2	Засоби для наркозу. Спирт етиловий. Снодійні та протиепілептичні засоби	2
3	Анальгетичні засоби. Наркоти чні анальгетики. Ненаркотичні анальгетики	2
4	Психотропні засоби. Нейролептики, транквілізатори, седативні, антидепресанти, психостимулятори. Аналептики	2
5	Лікарські засоби, що впливають на функцію органів дихання	2
6	Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок	2
7	Лікарські засоби, що впливають на функцію органів травлення	2
8	Лікарські засоби, що впливають на систему крові	2
9	Гормональні препарати, їх синтетичні замінники та антагоністи	2

10	Лікарські засоби, що впливають на тонус і скоротливу активність міометрія. Солі лужних та лужноземельних металів. Глюкоза	2
11	Протизапальні та протиалергійні засоби. Імунотропні препарати	2
12	Вітамінні препарати	2
13	Основні принципи лікування в разі гострих отруєнь лікарськими засобами.	2
	Усього	40

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Практичні	Лабораторні
1 семестр			
1	Вступ. Загальна фармакологія. Медична рецептура. Тверді лікарські форми	2	-
2	Медична рецептура. Рідкі лікарські форми	2	-
3	Медична рецептура. М'які лікарські форми	2	-
4	Лікарські форми для ін'єкцій	2	-
5	Антисептичні та дезінфекційні засоби	2	-
6	Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Антибіотики, сульфаніламідні препарати.	2	-
7	Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Синтетичні хіміотерапевтичні засоби. Противірусні, протитуберкульозні препарати.	2	-
8	Антибактеріальні хіміотерапевтичні засоби. Протисифілітичні, протигельмінтні, протимікозні препарати.	2	-
9	Лікарські засоби, що впливають на аферентну іннервацію	2	-
2 семестр			
1	Засоби, що впливають на функцію холінергічних синапсів	2	2
2	Засоби, що впливають на функцію адренергічних синапсів	2	2
3	Засоби для наркозу. Спирт етиловий. Снодійні та проти епілептичні засоби. Аналгетичні засоби. Наркотичні, ненаркотичні анальгетики.	2	2
4	Психотропні засоби. Нейролептики, транквілізатори	2	-
5	Психотропні засоби. Седативні засоби, антидепресанти, психостимулятори	2	-
6	Психотропні засоби. Аналептики	2	-
7	Лікарські засоби, що впливають на функцію органів дихання	2	-
8	Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок. Серцеві глікозиди, протиаритмічні засоби	2	2
9	Лікарські засоби, що впливають на серцево-судинну систему та функцію нирок. Засоби, що застосовуються при недостатності	2	-

	вінцевого кровообігу. Антигіпертензивні та сечогінні засоби.		
10	Лікарські засоби, що впливають на функцію органів травлення. Засоби, що впливають на апетит, на секрецію шлунка та моторику шлунка	4	-
11	Лікарські засоби, що впливають на функцію органів травлення. Засоби, що впливають на секрецію підшлункової залози та жовчі, на моторику кишківника.	4	-
12	Лікарські засоби, що впливають на систему крові	-	2
13	Гормональні препарати. Препарати гормонів гіпофізу, щитоподібної підшлункової залози.	2	-
14	Гормональні препарати статевих гормонів. Анаболічні стероїди, замінники та антагоністи	2	-
15	Лікарські засоби, що впливають на тонус і скоротливу активність міометрія	2	-
16	Солі лужних та лужноземельних металів. Глюкоза	2	-
17	Протизапальні та протиалергійні засоби. Імунотропні препарати	2	-
18	Вітамінні препарати	2	-
19	Основні принципи лікування в разі гострих отруєнь лікарськими засобами.	2	-
20	Диференційований залік	2	-
	Усього	50	10

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва тем	К-ть годин
1	Фармакокінетика та її основні положення	1
2	Фармакодинаміка та її основні положення	1
3	Механізм дії антисептичних та дезінфекційних засобів	1
4	Виписування рецептів на антисептичні та дезінфекційні засоби	1
5	Механізм дії та принципи застосування антибіотиків	2
6	Механізм дії та принципи застосування синтетичних антибактеріальних засобів	2
7	Механізм дії та принципи застосування проти паразитарних та інших хіміотерапевтичних засобів	2
8	Місцевоанестезувальні засоби, механізм їх дії та застосування	1
9	Механізм дії та принципи застосування антихолінергічних лікарських засобів	2
10	Механізм дії та принципи застосування М – холінергічних лікарських засобів	2
11	Механізм дії та принципи застосування Н– холінергічних лікарських засобів	2
12	Механізм дії та принципи застосування адреноміметичних лікарських засобів	2
13	Механізм дії та принципи застосування антиадренергічних лікарських засобів	2
14	Механізм дії та принципи застосування наркозних лікарських засобів	2
15	Механізм дії та принципи застосування протисудомних лікарських засобів	2
16	Механізм дії та принципи застосування психотропних засобів збуджувальної дії	2
17	Механізм дії та принципи застосування психотропних засобів гальмівної дії	2
18	Лікарські засоби, що впливають на функції органів дихання, та особливості їх застосування	2
19	Серцеві глікозиди, механізм їх дії та застосування	2
20	Антиангінальні засоби, механізм їх дії та застосування	2
21	Гіпотензивні лікарські засоби, механізм дії та застосування	2
22	Механізм дії засобів, що впливають на секреторну функцію органів травлення, та їх застосування	2

23	Механізм дії засобів, що впливають на моторну функцію органів травлення , та їх застосування	2
24	Механізм дії та застосування лікарських засобів, що впливають на коагуляційну систему крові	2
25	Механізм дії та принципи застосування гормональних препаратів у замісній терапії	2
26	Механізм дії та принципи застосування полівітамінів	2
27	Механізм дії та принципи застосування протизапальних препаратів	1
28	Механізм дії та принципи застосування протиалергійних засобів	1
29	Механізм дії та принципи застосування імуноотропних препаратів	1
	Усього	50

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Користуватися “Державною фармакопеею України”.
2. Знайти у “Державній фармакопеї України” таблицю кількості крапель в 1 мл.
3. Знати форми рецептурних бланків та правила їх оформлення.
4. Знати правила зберігання і відпуску отруйних, наркотичних та сильнодіючих речовин.
5. Виписувати рецепти на таблетки, порошки, капсули, драже, гранули.
6. Вміти розрізняти за зовнішнім виглядом тверді лікарські форми.
7. Виписувати рецепти на мазі, пасти, лініменти, супозиторії;
8. Вміти розрізняти за зовнішнім виглядом м’які лікарські форми.
9. Виписати рецепти на різні рідкі лікарські форми.
10. Розраховувати концентрацію рідких лікарських форм.
11. Обчислювати добові та курсові дози у лікарських формах для ін’єкцій.
12. Оцінювати можливість безпечного застосування антисептичних засобів.
13. Розраховувати потрібні концентрації розчину антисептика для практичного застосування.
14. Виписувати рецепти на антисептики та дезінфекційні засоби.
15. Дотримуватись правил техніки безпеки під час роботи з окремими препаратами.
16. Оцінювати доцільність застосування протимікробних засобів з метою хіміотерапії на основі знань їхніх властивостей.
17. Виписувати рецепти на хіміотерапевтичні засоби за вимогами лікувально-профілактичних закладів.
18. Розв’язувати задачі із застосування анестетиків при певних патологічних станах.
19. Виписувати рецепти на місцевоанестезувальні засоби.
20. Розв’язувати проблемні задачі з питань фармакотерапії холінергічними засобами.
21. Виписати рецепти на гангліоблокатори.
22. Розв’язувати проблемні задачі з питань фармакотерапії адренергетиками.
23. Виписувати рецепти на адренергічні засоби.
24. Розв’язувати задачі з фармакотерапії щодо запобігання побічним діям та застосування препаратів при станах, що потребують невідкладної

- допомоги (шок, колапс).
25. Оцінювати можливість використання засобів для наркозу, спирту етилового, снодійних засобів, протиепілептичних засобів для фармакотерапії та надання невідкладної допомоги.
  26. Проаналізувати терапевтичну та побічну дію спирту етилового.
  27. Виписувати рецепти на лікарські засоби, що впливають на центральну нервову систему, за вимогами лікувально-профілактичних закладів.
  28. Оцінювати можливість використання анальгетиків для фармакотерапії та надання невідкладної допомоги.
  29. Проаналізувати пряму та побічну дію анальгетичних засобів.
  30. Виписувати рецепти на наркотичні анальгетики.
  31. Виписувати рецепти на аналептики для надання невідкладної допомоги.
  32. Виписувати рецепти на психотропні засоби.
  33. Оцінювати можливість використання відхаркувальних засобів за їх властивостями, механізмом та локалізацією дії.
  34. Проаналізувати терапевтичну та побічну дію окремих речовин, доцільність шляхів уведення для досягнення максимального ефекту.
  35. Виписувати рецепти на препарати для надання невідкладної допомоги у разі нападу бронхіальної астми та набряку легень.
  36. Розв'язувати проблемні задачі з фармакотерапії кардіологічних захворювань.
  37. Вирішувати завдання невідкладної допомоги за певних патологічних станів — гострої серцевої недостатності, нападу стенокардії, інфаркту міокарда та гіпертензивного кризу.
  38. Виписувати рецепти на серцеві глікозиди.
  39. Призначати препарати або комбінації препаратів при тих чи інших симптомах захворювання органів травлення.
  40. Проаналізувати терапевтичну й побічну дію окремих засобів, що впливають на функцію органів травлення.
  41. Виписувати рецепти на засоби, що впливають на функції органів травлення.
  42. Проаналізувати терапевтичну й побічну дію засобів, що впливають на функції системи крові.
  43. Оцінювати можливість та доцільність застосування лікарських засобів при певних патологічних станах системи крові.
  44. Виписувати рецепти на засоби, що впливають на систему крові.
  45. Проаналізувати терапевтичну й побічну дію гормональних препаратів за механізмом і локалізацією дії.
  46. Оцінювати можливість та доцільність застосування гормональних препаратів при певних патологічних станах.
  47. Виписувати рецепти на гормональні препарати.
  48. Проаналізувати терапевтичну й побічну дію вивчених засобів, що впливають на міометрій, за механізмом дії.
  49. Виписувати рецепти на засоби, що впливають і тонус та скоротливу активність міометрія.

50. Розв'язувати проблемні задачі з питань гомеостазу.
51. Виписувати рецепти на препарати з групи солей лужних та лужноземельних металів.
52. Виписувати рецепти на глюкозу.
53. Розв'язувати задачі з фармакотерапії щодо запобігання побічним діям та застосування розчинів солей і глюкози при станах, що потребують невідкладної допомоги.
54. Виділяти антигістамінні засоби з асортименту лікарських засобів цієї фармакологічної групи.
55. Застосовувати засоби для надання невідкладної допомоги в разі анафілактичного шоку.
56. Виписувати рецепти на протиалергійні засоби.
57. Виділяти з асортименту лікарських засобів препарати водо- та жиророзчинних вітамінів.
58. Оцінювати можливість та доцільність практичного застосування вітамінних препаратів на основі знань про їх фізіологічне значення, властивості та локалізацію дії.
59. Виписувати рецепти на вітамінні препарати за вимогами лікувально-профілактичних закладів.
60. Визначати заходи з надання невідкладної допомоги у разі отруєння лікарськими засобами.
61. Користуватися таблицями отрут і антидотів.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ЗАЛІКУ

1. Визначення фармакології як науки та зв'язок її з іншими дисциплінами.
2. Коротка історія розвитку фармакології.
3. Джерела отримання лікарських речовин.
4. Шляхи пошуку нових ліків та їх клінічні випробування.
5. Лікарські речовини, лікарські форми, їх класифікація. Лікарські препарати.
6. Рецепт, його значення. Загальні правила виписування рецептів.
7. Форми рецептурних бланків і правила оформлення за ними рецептів згідно з чинним наказом.
8. Правила виписування ліків для стаціонарних хворих.
9. “Державна фармакопея України”, її зміст і значення.
10. Основні відомості про аптеку, її завдання. Правила зберігання та відпуску ліків.
11. Тверді форми ліків і правила виписування рецептів на порошки, капсули, драже, таблетки (приклади).
12. Рідкі форми ліків і правила виписування рецептів на розчини, настої, відвари, слизи, настойки, екстракти, новогаленові препарати, мікстури (приклади).
13. М'які форми ліків: мазі, пасти, супозиторії, лініменти (приклади).
14. Форми ліків для ін'єкцій. Способи стерилізації, правила виписування рецептів (приклади).
15. Шляхи введення ліків в організм.
16. Розподіл ліків в організмі.
17. Біотрансформація ліків в організмі.
18. Шляхи виведення ліків з організму.
19. Види дії лікарських речовин: місцева, резорбтивна, рефлексорна, основна і побічна, пряма і непряма.
20. Умови, що впливають на дію ліків в організмі: хімічна будова, фізико-хімічні властивості, доза ліків, вік, маса тіла, індивідуальна чутливість організму.
21. Зміна дії медикаментозних речовин у разі повторних уведень, кумуляція, звикання, тахіфілаксія, лікарська залежність, сенсibilізація.
22. Комбінована дія лікарських речовин. Синергізм та його види. Антагонізм. Синергоантагонізм.
23. Побічна дія ліків алергійної та неалергійної природи. Негативна дія ліків: тератогенна, ембріотоксична й мутагенна, канцерогенна.
24. Місцевоанестезувальні речовини, загальна характеристика, види місцевої анестезії. Препарати, застосування їх для різних видів анестезії.
25. В'язучі засоби, принципи їх дії, класифікація, застосування окремих препаратів.
26. Адсорбувальні засоби. Принцип дії, застосування.
27. Подразнювальні засоби. Їх місцева, рефлексорна та відволікальна дія. Препарати. Застосування.

28. Будова еферентної іннервації. Механізм передавання збудження. Класифікація речовин, що впливають на холінергічні синапси.
29. М-холіноміметичні речовини, їх основні фармакологічні ефекти. Препарати. Застосування. Отруєння та надання допомоги.
30. Н-холіноміметичні речовини, механізм збуджувальної дії на дихання. Препарати. Шляхи введення. Токсична дія нікотину. Засоби для боротьби з палінням.
31. Антихолінестеразні речовини. Механізм дії. Основні фармакологічні ефекти. Препарати. Застосування. Допомога в разі отруєння фосфорорганічними сполуками.
32. М-холіноблокатори. Механізм дії, основна фармакологічна дія. Особливості дії окремих препаратів. Застосування. Надання допомоги в разі отруєння.
33. Гангліоблокатори. Механізм їх дії. Застосування окремих препаратів. Побічна дія. Заходи щодо запобігання побічній дії.
34. Класифікація речовин, що впливають на адренергічні синапси.
35. α -Адреноміметичні речовини. Основні фармакологічні ефекти. Шляхи введення.
36. β -Адреноміметичні речовини. Основні фармакологічні ефекти. Застосування. Побічна дія.
37. α -, β -Адреноміметичні речовини. Основні фармакологічні ефекти. Застосування. Побічна дія.
38. Симпатоміметичні речовини. Основні фармакологічні ефекти. Застосування. Побічна дія.
39. α -Адреноблокатори. Показання та протипоказання.
40. β -Адреноблокатори. Показання та протипоказання до застосування.
41. Симпатолітичні речовини.
42. Засоби для інгаляційного наркозу. Ускладнення під час і після наркозу. Особливості дії окремих препаратів.
43. Засоби для неінгаляційного наркозу. Особливості дії окремих препаратів. Шляхи введення. Ускладнення.
44. Спирт етиловий. Його резорбтивна, місцева та протимікробна дія. Допомога в разі гострого отруєння. Алкоголізм і методи його лікування.
45. Снодійні засоби. Гостре отруєння, надання допомоги.
46. Протиепілептичні засоби.
47. Наркотичні анальгетики. Загальна характеристика. Особливості дії окремих препаратів. Застосування. Допомога в разі гострого отруєння. Морфінізм та методи лікування.
48. Ненаркотичні анальгетики. Механізм анальгетичної, жарознижувальної та протизапальної дії. Застосування. Побічна дія.
49. Нейролептики. Загальна характеристика, застосування, побічна дія.
50. Транквілізатори. Загальна характеристика. Препарати. Застосування. Побічна дія.
51. Седативні засоби. Вплив на ЦНС. Застосування, побічна дія.
52. Психостимулятори. Загальна характеристика, застосування.

53. Аналептики. Загальна характеристика, вплив на ЦНС. Препарати, застосування.
54. Стимулятори дихання. Класифікація. Застосування окремих препаратів.
55. Протикашльові засоби, класифікація. Препарати, застосування, побічна дія.
56. Відхаркувальні засоби.
57. Бронхолітичні засоби.
58. Засоби, які використовують у разі набряку легень.
59. Серцеві глікозиди, механізм їхньої дії на серце. Препарати, застосування, шляхи введення, дозування.
60. Протиаритмічні засоби. Механізм дії окремих препаратів, застосування.
61. Засоби, які використовують для зняття нападів стенокардії та запобігання їм. Механізм дії окремих препаратів. Шляхи введення.
62. Засоби, які застосовують у разі інфаркту міокарда.
63. Антигіпертензивні засоби, загальна характеристика. Класифікація. Застосування окремих препаратів.
64. Засоби, що впливають на апетит.
65. Засоби, які використовують у разі недостатньої та надмірної секреції залоз шлунка.
66. Засоби, які використовують при порушенні секреції підшлункової залози.
67. Жовчогінні засоби.
68. Проносні засоби, класифікація. Застосування окремих препаратів.
69. Сечогінні засоби.
70. Засоби, що впливають на міометрій.
71. Засоби, що впливають на систему крові.
72. Коагулянти. Антикоагулянти. Фібринолітичні, антифібринолітичні засоби.
73. Препарати гормонів, їх синтетичні замінники та антагоністи.
74. Вітамінні препарати. Водорозчинні вітамінні препарати.
75. Жиророзчинні вітамінні препарати.
76. Солі лужних та лужноземельних металів.
77. Глюкоза.
78. Протизапальні засоби стероїдної та нестероїдної будови. Механізм їхньої дії. Застосування. Побічна дія.
79. Протиалергійні засоби. Механізм протиалергійної дії окремих препаратів. Застосування.
80. Антисептичні засоби. Застосування окремих препаратів.
81. Антибіотики. Загальна характеристика, механізм дії, спектр дії, класифікація. Препарати, шляхи введення. Побічна дія.
82. Сульфаніламідні препарати. Загальна характеристика, механізм і спектр дії. Застосування окремих препаратів. Побічна дія.
83. Синтетичні протимікробні засоби.
84. Протитуберкульозні засоби.
85. Протисифілітичні засоби.
86. Протималярійні засоби.

87. Протиамебні засоби.
88. Засоби, які використовують у разі трихомонозу, лямбліозу.
89. Протівірусні засоби.
90. Протигрибкові засоби.
91. Протигельмінтні засоби.
92. Протибластомні засоби. Механізм цитостатичної дії. Застосування окремих препаратів.
93. Основні принципи допомоги у разі гострих медикаментозних отруєнь.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з освітнього компонента Фармакологія та медична рецептура

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з фармакології та медичної рецептури складено для визначення рівня підготовки фахових молодших бакалаврів у закладі фахової передвищої освіти КЗ КОР «Чорнобильський медичний фаховий коледж» за спеціальністю 223 Медсестринство галузь знань 22 Охорона здоров'я ОПП «Лікувальна справа» відповідно до складових галузевих стандартів фахової передвищої освіти затверджених МОН України (Наказ МОН «Про затвердження стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 223 Медсестринство галузі знань 22 Охорона здоров'я освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр»» № 1202 від 08.11.2021 року), ОПП «Сестринська справа» 2023 та навчальних планів 2023 року.

КЗ КОР «Чорнобильський медичний фаховий коледж»

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	223 Медсестринство
Спеціалізація	Сестринська справа

Критерії оцінювання досягнень здобувачів освіти

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути:

- диференційований залік;
- стандартизовані тести;
- командні проекти;
- реферати;
- опитування (усне або письмове; фронтальне, групове або індивідуальне);
- мультимедійні презентації здобувачів вищої освіти;
- клінічні (ситуаційні) задачі;
- демонстрація практичних навичок;
- контрольна робота.

Оцінювання активності і знань здобувачів освіти відбувається під час практичних занять, поточного письмового та усного контролю, виконання підсумкових завдань.

Поточне оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти на практичних заняттях здійснюється за чотирибальною (національною) шкалою: «5» - (відмінно), «4» - (добре), «3» - (задовільно), «2» - (незадовільно) .

Критерії оцінювання знань і вмінь

При оцінюванні досягнень здобувачів фахової передвищої освіти враховується:

- застосування системного підходу: вміння бачити місце питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;
- правильність та повнота розкриття питання, вміння чітко, логічно, систематизовано викласти матеріал;
- рівень осмислення навчального матеріалу, повнота розкриття змісту понять, характеру закономірних зв'язків та залежностей між явищами, які вони відображають, точність застосування наукових термінів;
- рівень виявлення аналітичних вмінь, вмінь обґрунтувати основні положення викладеного матеріалу, демонструючи навички наукового узагальнення проблеми та вміння зробити достатньо мотивовані висновки;
- вільне володіння матеріалом як вміння зробити його повний або концентрований виклад, так і вміння використовувати матеріал у новій навчальній ситуації, знання основних концепцій проблеми, яка розглядається, вміння мотивовано викласти власну точку зору;
- вміння бачити прикладний аспект (практичне застосування) знань, що висвітлюються;
- використання додаткової літератури;
- культура мовлення.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИЙ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

на теоретичних заняттях

Оцінка «5» - здобувач освіти:

- дає повні відповіді на всі запитання, правильно визначає поняття;
- точно формулює думки і обґрунтовує їх;
- послідовно і точно викладає матеріал;
- грамотно оформлює свою відповідь;
- вміє вирішувати ситуаційні задачі з виділенням першочергових заходів по наданню допомоги на догоспітальному етапі (правильні логічно обґрунтовані відповіді)

Оцінка «4» - здобувач освіти:

- відповідь задовольняє ті ж самі вимоги, що й відповідають на оцінку «5», але студент зробив незначні помилки в теоретичних знаннях та допустив невеликі неточності.

Оцінка «3» - здобувач освіти:

- знає і розуміє основні положення теми, але: є прогалини в теоретичних знаннях, в обґрунтуванні та осмисленні ситуаційних задач, допускає помилки при визначенні понять, термінології;
- у відповіді немає чіткості, послідовності;
- не вміє вирішувати задачі;
- плутає послідовність дії при наданні невідкладної допомоги.

Оцінка «2» - здобувач освіти:

- не орієнтується в матеріалі;
- виявляє не розуміння теми;
- допускає істотні помилки, що спотворюють зміст вивченого;
- відповідь відсутня.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

на практичних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти
1. Високий	«5»	<p>Здобувач освіти вільно володіє темою заняття. Виконуючи завдання, виявляє творчі здібності, самостійно проводить аналогії, надає порівняльні характеристики, обґрунтовуючи свої відповіді, користується широким арсеналом доказів своєї думки, наводить приклади.</p>
		<p>Володіє уміннями і компетенціями для здійснення виробничих функцій при виконанні типових та нестандартних завдань виробничої діяльності, в тому числі: доглядом за хворими, профілактичною, організаційно-методичною та технічною.</p> <p>При виконанні практичних навиків здобувач освіти</p> <ul style="list-style-type: none"> • Повністю, без помилок виконує всі етапи алгоритму дій в повному обсязі • Враховує показання і протипоказання • Застосовує навички спілкування з пацієнтом на всіх етапах алгоритму. <p>Здобувач освіти також володіє:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-особистісними компетенціями – системним та креативним мисленням, властивостями комунікабельності та адаптивності, доцільної критичності і самокритичності; 2. Загально-науковими компетенціями – має базові знання з теми і застосовує їх при виконанні виробничих завдань; 3. Загально-професійними та спеціалізовано-професійними компетенціями: <ul style="list-style-type: none"> - застосовує на практиці принципи медичної етики та деонтології; - розуміє соціальні та правові наслідки своєї професійної діяльності; - володіє комунікативними навичками; - використовує стандарти та нормативну базу галузі охорони здоров'я; - володіє навичками з охорони праці та інфекційної безпеки. <p>При тестовому контролі виконує завдання 90-100% від загальної кількості тестових завдань.</p>
2. Достатній	«4»	Здобувач освіти володіє темою заняття, виконує

		<p>типові завдання виробничої діяльності, орієнтується в нестандартних ситуаціях, усвідомлює основні поняття, може пояснити зв'язок між причиною і наслідками.</p> <p>Володіє уміннями і компетенціями для здійснення виробничих функцій при виконанні типових та нестандартних завдань виробничої діяльності, в тому числі: доглядом за хворими, профілактичною, організаційно-методичною та технічною.</p> <p>При виконанні практичних навиків здобувач освіти допускає помилки в підготовчому етапі. Процедури виконуються в правильній послідовності. Допущені помилки не впливають на кінцевий результат та стан здоров'я.</p> <p>Здобувач освіти також володіє:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціально-особистісними компетенціями – системним та креативним мисленням, властивостями комунікабельності та адаптивності, доцільної критичності і самокритичності; 2. Загально-науковими компетенціями – має базові знання з базових наук і застосовує їх при виконанні виробничих завдань; 3. Загально-професійними та спеціалізовано-професійними компетенціями: <ul style="list-style-type: none"> - застосовує на практиці принципи медичної етики та деонтології; - розуміє соціальні та правові наслідки своєї професійної діяльності; - володіє комунікативними навичками; - використовує стандарти та нормативну базу галузі охорони здоров'я; - володіє навичками з охорони праці та інфекційної безпеки. <p>При тестовому контролі виконує завдання 89,9-75 % від загальної кількості тестів.</p>
<p>3. Середній</p>	<p>«3»</p>	<p>Здобувач освіти виконує типові завдання професійної діяльності, має знання з теми заняття та базових дисциплін.</p> <p>Здобувач освіти володіє більшою частиною навчального матеріалу з теми, але не завжди робить правильні логічні висновки і узагальнення.</p> <p>Володіє загально-професійними і спеціалізовано-професійними компетенціями.</p> <p>Не достатньо володіє навичками з охорони праці, інфекційної безпеки, знаннями нормативної бази в галузі охорони здоров'я.</p> <p>Володіє уміннями і компетенціями для здійснення виробничих функцій при виконанні типових та нестандартних завдань виробничої діяльності, в тому числі: доглядом за хворими, профілактичною, організаційно-методичною та технічною.</p>

		<p>При виконанні практичних навиків студент:</p> <ul style="list-style-type: none"> • допускає помилки, які завдають шкоди психологічному здоров'ю пацієнта • не може чітко вказати показання і протипоказання для здійснення процедури • не чітко виконують підготовчий і завершальний етапи алгоритму практичного навичка. <p>При проведенні тестового контролю знань, виконує завдання на рівні 74,9-60% від загальної кількості тестів.</p>
<p>4. Початковий</p>	<p>«2»</p>	<p>Під час здійснення виробничих функцій, здобувач освіти виконує окремі типові завдання професійної діяльності. Не демонструє систему необхідних умінь для формування загально-професійних компетенцій, не володіє системним мисленням.</p> <p>Здобувач освіти частково усвідомлює значення теми для застосування в майбутній професійній діяльності фельдшера.</p> <p>Не повністю розуміє або плутає значення ключових понять з теми. Не достатньо володіє теоретичними знаннями, вміннями та навиками. Не здатний відповідати на більшість питань.</p> <p>Допускає помилки, які завдають шкоди здоров'ю пацієнта.</p> <p>При проведенні тестового контролю знань, виконує завдання на рівні 59,9 % і менше.</p>

Оцінювання роботи здобувачів освіти

Критерії оцінювання	оцінки			
	5	4	3	2
1. Оцінка усної відповіді на підготовчому та основному етапах	Повна, обґрунтована з використанням медичної термінології	Повна з непевними поясненнями або помилками з використанням медичної термінології	Неповна відповідь, але основні поняття засвоєні	Матеріал не засвоєно, відповідь відсутня або неправильна
2. Оцінювання тестів	100 – 90 % правильних відповідей	89,9 – 75 % правильних відповідей	74,9 – 60 % правильних відповідей	59,9 % та менше правильних відповідей
3. Рішення ситуаційних задач	Правильні логічно обґрунтовані відповіді	Правильні відповіді з недостатнім обґрунтуванням	Частково правильні відповіді, обрана тактика порушує стан дитини	Відповіді відсутні
4. Практичні навички	Правильно виконує практичні навички, дотримуючись алгоритму послідовності дій	Виконує практичні навички з порушенням алгоритму дій або помилками, які не порушують стан жінки	Виконує практичні навички з порушенням алгоритму дій або помилками, які незначно порушують стан жінки	Неправильно виконує практичні навички або допускає помилки, які наносять шкоду жінці
5 Активність	Проактивний Приймає участь у виконанні завдань. Сам продукує ідеї	Активний Приймає участь у виконанні завдань		Пасивний Не приймає участь у виконанні завдань

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії природничо-наукових дисциплін

Протокол № 1 від «__» серпня 2023 р.

Голова циклової комісії _____ Олександр ТОЛКАЧОВ

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти з освітнього компонента Фармакологія та медична рецептура

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з фармакології та медичної рецептури складено для визначення рівня підготовки фахових молодших бакалаврів у закладі фахової передвищої освіти КЗ КОР «Чорнобильський медичний фаховий коледж» за спеціальністю 223 Медсестринство галузь знань 22 Охорона здоров'я ОПП «Лікувальна справа» відповідно до складових галузевих стандартів фахової передвищої освіти затверджених МОН України (Наказ МОН «Про затвердження стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 223 Медсестринство галузі знань 22 Охорона здоров'я освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр»» № 1202 від 08.11.2021 року), ОПП «Сестринська справа» 2023 та навчальних планів 2023 року.

КЗ КОР «Чорнобильський медичний фаховий коледж»

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	223 Медсестринство
Спеціалізація	Сестринська справа

Критерії оцінювання досягнень здобувачів освіти

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути:

- диференційований залік;
- стандартизовані тести;
- командні проекти;
- реферати;
- опитування (усне або письмове; фронтальне, групове або індивідуальне);
- мультимедійні презентації здобувачів вищої освіти;
- клінічні (ситуаційні) задачі;
- демонстрація практичних навичок;
- контрольна робота.

Оцінювання активності і знань здобувачів освіти відбувається під час практичних занять, поточного письмового та усного контролю, виконання підсумкових завдань.

Поточне оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти на практичних заняттях здійснюється за чотирибальною (національною) шкалою: «5» - (відмінно), «4» - (добре), «3» - (задовільно), «2» - (незадовільно) .

Критерії оцінювання знань і вмінь

При оцінюванні досягнень здобувачів фахової передвищої освіти враховується:

- застосування системного підходу: вміння бачити місце питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;
- правильність та повнота розкриття питання, вміння чітко, логічно, систематизовано викласти матеріал;
- рівень осмислення навчального матеріалу, повнота розкриття змісту понять, характеру закономірних зв'язків та залежностей між явищами, які вони відображають, точність застосування наукових термінів;
- рівень виявлення аналітичних вмінь, вміння обґрунтувати основні положення викладеного матеріалу, демонструючи навички наукового узагальнення проблеми та вміння зробити достатньо мотивовані висновки;
- вільне володіння матеріалом як вміння зробити його повний або концентрований виклад, так і вміння використовувати матеріал у новій навчальній ситуації, знання основних концепцій проблеми, яка розглядається, вміння мотивовано викласти власну точку зору;
- вміння бачити прикладний аспект (практичне застосування) знань, що висвітлюються;
- використання додаткової літератури;
- культура мовлення.

Оцінка «5» (відмінно) ставиться, якщо у відповіді:

- зазначено і простежується розуміння місця питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;
- правильно і повно розкрито зміст матеріалу в обсязі програми, відповідь має чіткий, логічний та послідовний характер;
- повністю розкрито зміст понять, точно використано наукові терміни;
- відповідь насичена глибокими та розгорнутими судженнями;
- зроблено аргументовані висновки;
- здобувач освіти демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання.

Оцінка «4» (добре) ставиться, якщо у відповіді:

- зазначено і простежується розуміння місця питання, що розглядається, як в структурі теми, так і в структурі курсу в цілому;
- майже повно розкрито основний зміст матеріалу, відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу;
- надано правильне визначення понять і чітко використано наукові терміни;
- недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база, недостатньо мотивовані висновки;
- здобувач освіти вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації;
- у відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.

Оцінка «3» (задовільно) ставиться, якщо у відповіді:

- зміст навчального матеріалу викладено неповно, фрагментарно, відповідь має недостатньо стійкий (здобувач вищої освіти відповідав невпевнено) та послідовний характер;
- допущено певні помилки й неточності у використанні наукової термінології та визначенні понять;
- відповідь має формальний та переважно репродуктивний характер, висновки не аргументовані та не охоплюють всього змісту викладеного матеріалу;
- у новій навчальній ситуації здобувач освіти використовує лише окремі знання вивченого матеріалу;
- у відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.

Оцінка «2» (незадовільно) ставиться, якщо у відповіді:

- здобувач освіти неспроможний відтворити зміст навчального матеріалу у певній послідовності, у відповіді окремі фрагменти знань перемежуються з розрізненими фактами та загальними фразами;
- допущено грубі помилки при визначенні понять та використанні термінології;
- викладений матеріал не узагальнено, висновки не сформульовано;
- у відповіді наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

Оцінювання тестових завдань

Оцінка «5» (відмінно) - 100-90% правильних відповідей.

Оцінка «4» (добре) – 89,9-75% правильних відповідей.

Оцінка «3» (задовільно) – 74,9-60% правильних відповідей.

Оцінка «2» (незадовільно) – 59,9% і менше правильних відповідей.

Оцінювання розв'язання ситуаційної задачі

Оцінка «5» (відмінно) – здобувач освіти правильно виконав практичне завдання (ситуаційну вправу), спроможний аргументовано відстоювати свою думку.

Оцінка «4» (добре) - здобувач освіти показує не досить високі знання понятійного апарату та літературних джерел, вміє аргументувати свої думки та ставлення до відповідних категорій.

Оцінка «3» (задовільно) – здобувач освіти у цілому відповів на поставлене запитання, але не спромігся переконливо аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату, показав недостатні знання літературних джерел.

Оцінка «2» (незадовільно) – здобувач освіти дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату та літературних джерел.

Оцінювання презентацій

Оцінка «5» (відмінно) - тему розкрито повно, використані матеріали демонструють розуміння теми, матеріал викладений в логічній послідовності, з використанням міждисциплінарних зв'язків, грамотно, раціонально використані можливості комп'ютерної анімації, презентація не перевантажена слайдами (до 15 слайдів), раціонально використані графіки, малюнки, діаграми тощо. Здобувач освіти чітко, впевнено та грамотно доповідає і викладає матеріал, відповідає на запитання, готовий до дискусії.

Оцінка «4» (добре) - тему розкрито частково, має місце порушення логічної послідовності, неповне використання міждисциплінарних зв'язків, допущені незначні граматичні помилки, недостатньо використані можливості комп'ютерної анімації, презентація перевантажена слайдами (або недостатньо слайдів для розкриття теми), на одному слайді багато дрібної інформації.

Оцінка «3» (задовільно) - наявні суттєві недоліки у виконанні презентації, тема розкрита частково, порушена логічна послідовність викладеного матеріалу, здобувач вищої освіти не завжди з розумінням підбирає матеріал, допущені помилки як в презентації, так і в доповіді. Не використані можливості комп'ютерної анімації, відсутній аналіз представлених матеріалів.

Оцінка «2» (незадовільно) - тему не розкрито, в роботі відсутні графіки, малюнки. Не використані можливості комп'ютерної анімації, відсутній аналіз

представлених матеріалів. Здобувач вищої освіти не володіє матеріалом, не може відповісти на запитання.

Оцінювання рефератів

Оцінка виставляється з урахуванням двох параметрів:

- 1) обсяг виконаного реферату;
- 2) якість написання.

Оцінка «5» (відмінно) ставиться за реферат, який має обсяг 12 або більше друкованих (рукописних) сторінок; проблема, яка в ньому розглядається, викладена повно, послідовно, логічно; список використаної наукової літератури нараховує 5-6 джерел, відповідає сучасним правилам оформлення бібліографії.

Оцінка «4» (добре) ставиться за реферат, який має обсяг 8 сторінок; тема реферату викладена досить повно, але є певні недоліки у логіці викладу; бібліографічний список нараховує 4-5 джерел, відповідає сучасним правилам, але містить певні помилки.

Оцінка «3» (задовільно) ставиться, коли обсяг реферату є недостатнім для викладення обраної проблеми, і тому проблема розглядається поверхово; у бібліографічному списку менше чотирьох наукових джерел і є помилки.

Оцінка «2» (незадовільно) ставиться, якщо тема реферату нерозкрита, у бібліографічному списку менше 2 наукових джерел, і він подається не за сучасними правилами.

Оцінювання самостійної роботи

Оцінка «5» (відмінно) - здобувач вищої освіти надав повну, обґрунтовану відповідь на питання, використав всі рекомендовані джерела інформації, чітко відповідає на поставлені питання, дотримана етика посилань.

Оцінка «4» (добре) - здобувач вищої освіти надав достатню відповідь на питання, використав матеріали основних джерел інформації, надає відповіді на поставлені питання, допускає незначні помилки в обґрунтуванні, дотримана етика посилань.

Оцінка «3» (задовільно) - здобувач вищої освіти орієнтується в поняттях, частково розкрив питання, використані тільки матеріали підручника, відповідає на поставлені питання невпевнено, допускає фактичні помилки, дотримана етика посилань частково.

Оцінка «2» (незадовільно) - здобувач вищої освіти не виконав роботу, на поставлені питання не відповідає або допускає грубі помилки.

14. Рекомендована література

Казанюк Т.В., Нековаль І.В. Основи фармакології та загальної рецептури. — К.: Здоров'я, 2007.— 270 с.

Нековаль І.В., Казанюк Т.В. Фармакологія. — К.: Медицина, 2011. — 520 с.

Казанюк Т.В. Практикум з фармакології. — К.: Здоров'я, 2003. —260 с.

Педченко Є.П., Журавльова С.В. Практикум з фармакології з медичною рецептурою в модулях. — К.: Медицина, 2007. — 180 с.

Скакун М.П., Посохова К.А. Основи фармакології з рецептурою. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2005.

Додаткова

Дроговоз С.М. Фармакологія на допомогу лікарю, провізору, студенту: Підручник-довідник. — Харків, 2006. — 120 с.

Чекман І.С. Фармакологія. — К.: Вища шк., 2003. — 832 с.

15. Інформаційні ресурси

Мережа Інтернет

<https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://studfile.net/preview/3595184/page:8/&ved=2ahUKEwjVsJra8rSBAxVSIBAIHetRB2wQFnoECBAQAQ&usg=AOvVaw2VcpSXfZhrdwpKAmREUX1C>

